КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вlашагlкхета!

ЕРА, 28 август, 1969 шу. № 103 (4746). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически партин Нохч-Гlалгlай обкома, Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарчу Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ЛЕРТТlА Е lАН КИЙЧО

В. И. Ленина бlаь шу дизара сийна шерра социалистически ялх дьршай республика хьайбаш лелалерашта юкъе. Доккхий а бехктокхаме а да юбилей сийна пар тlайина декхараш. Хlана уж кхоачашдара эгтара лоархlаметlа йола ха хьатlакхачай. Дуккхача дакъе хьайбашта аlайха, нагlата помещенеш кийчъярга, керла хьалъераш шийн ханнахъа нь ахирга хьежна аьттув хургба цар лоашта хьалхаща латта бехктокхаме декхараш кхоачаийде.

Из гlуллакх дика кхета а дешнай дуккхача боахамашка дика вlаштlехьаьккхад lан кийча елги. Масала, хьаьпаргъа вай Малгlабика района «Ингушский» совхоза кхоалагlча отделене ферма. Баьашта ремонт е ухк шера бlаьсти дена аlаболабелар уж. Пуьухьа еррига базаш хlанзле тоъмий. Телхар аlа а доаккхаш ий хийнад, топпар хьаьлаб. хlара тохай, кораика кингаш тохар. Къоначе специалиста Коригов Сулеймана ше бокхъолна вола бригадир хиларах тарра, лерттlа торко яьй цу гlуллакха.

Къаьстта чlоагlа тохабеннаб lан кийчо яра Наурски района «Красное знамя» яхача колхозе а. Бокхъонна тоаьь яьлхай пигара еррига базаш. Цул совгlа автоматически хьисапе хий мелалу. кхо пралоаха устаповнаш оттаьяй. Фермана юхе аргlоиш дахь дlаоттаьяй 511 тонн йол. траншеяшка чуеллай 2350 тонн силос.

Иштта дика кхоачо еш боахамой хьайбашта Сунженски района Шеча Эскара. Ленина цlерагlча, Гудермеса района «40 лет Октября», Шелковской района «Коминтерн», «Красный пахарь» яхача колхозашка.

Дика дар lана кийчо яра массанахьа цу тайпара оапагlбьнина баларе. Бакъда из иштта дац. Во лел из гlуллакх Грозненски, Веденна, Наьсарен, Шаьла района дуккхача боахамашка. Цигарча пхьайолча фермашка вlалла куаг теххаш lан кийчо яра. Наурски, Шелковской районий цхьадолча боахамашка вор бакъабаларга хьежаш дагlа тхо, яхаш тlехьалоах базашта, кошарашта ремонт еага. Цу тайпара хьал кхы дlахо ла мегаргдац. la тlакхоачаш латт. Боахамий кулгалхоша, партийни организацешна пахадлаш тlахьежам лоаттабе беза хьайбай боахам lанга лерттlа кийчбара.

Къаьстта чlоагlа бlарг тlакхаба беза керда базаш, кошараш хьалъечча деча бахкашта. Уж гlиллош хьалъерашта шел оша материалаш, кхыдала хьалаш хилийта деза, хlаьта бахк сихбелча а la хьатlакхачаелла лерригла гlкрезам кхь лоакхигта хьадеха а дела пергара.

Пхьайолча потттигашка хьайбай помещенеш тоаелга фермай бахклоапта тlадиллад. Из бакъахьа да долдам беша ремонт мира е ца еаьча. хlаьта капитально базаш тоаелга гlишлоштъерашта мара кхоачашдулургдац.

Хьайбай помещенешта ремонт яр сапка лоархlаме да доакъар кийчдар цехаш тоаелга а. Уж хаппахьа тоа на яр бахьан долаш кийч па деш лехкаш хул хьайбашта доакъар. Хьайбай продуктивность лакхъара чlоагlа аьттув хулийташ гlулакх да хьайбай дегlагlа латаргдоча тайпара кийчдеш мара доакъар па летхилга. Пудухьа еррига моакх кийчбу, гlаша доакъар lанарпа тоалу цехаш. кухнеш бокхъонца тоаль кийча хила еш.

Вай лоакхайкарча колхозашка сеакха дена дукхьалц аулла дела хьайбаш лелалара специализаци еш хиларна цар фермашкара оборудования хуипа йийзай. Цхьадолча боахамашка, на болх хlанз а тlехь аlабоаббенза ба. Из гlулакх тlехьаететта йиш йолчарех дац. хlана аьлча хьайбаш готтача доаттадеш хилча зоотехнически бокъонаш малххара парна гlулакх де йиш хургъяп. Из дик па лущ тила беза цу боахамий кулгалхой.

Кхоачарча цен уйла еча боахамий кулгалхой шоаш lан кийчо еча хана хьайбаш лелалерий къахьегама хьалаш тоаде бициап. Доярхаш, скотникаш баракъаница lалашбу, шийлача хана парна фермашка дlайха хий доаттадлу, бешас хургlоалча тайпара кийчъю цlе уголокаш. Пига деша керда газеташ, журналаш, тайптайпара лоаларан хулийт. Иштта хьалха йолхе цига хьежна мара хургдац къахьегама толамаш а.

Хьайбаш кlа па лехкаш чусейаде йисар дукха ха яс. Пуьухьа хlара колхоза, совхозе чурча торанех кхетаща пийда а элаш, фермий боахлой. боахамашка вlашагlъелкача бригадай гlишлоштъераш помещенеш тоаеча ду бахкаш сиха чакхдаьхьа бола декхарийла ба.

Дуккхагlча дакъе lан кийчо арах тийша хургда В. И. Ленин ваь бlаь шу дузача ден сийна вай боахамий фермай бохклоата тlайийна социалистически декхараш толамна кхоачашделга.

Дика боаз Грозненски района 1 Мая цlерагlча колхозе доярие Джамалдаева Шама. Хlанз из къахьегаш бояча фермера дорригa доаллы механизмашца дитт. Юхьенца из оборудоваппи ферма оттаелча дика хала дар доярхашта болх ба. Гоаза йцар, из беъшн доллш хаст-хаста йоаар механизмаш а. Хlанз ферма тlа болаш ба технически гоазаш кораерзаь хиарех. Царех эгаро дикагlа из гlулакх чардоврзадьорех я мов. Джамалдаева. Машиналца доакхи леттара цхьоалагlча классе доярка а яз. Шийшачча доярнаце Нина Марнинаца цхьана 40 lатта гlулакх ду Шамас.

Хlара lаттегаьо кхоачаш хир килограмм шура яккхара социалистически декхараш тlаийцадар цу доярцаша уш шера. Вор 1 бетта цар 1967 килограмм шура яьккхай. Дика ба цар хьокхам ауг бетта а.

Хlанзара бех уйх ферма тlа Шамас гlо а деш механизмашца доахам дитта юааббенна доярка.

М. ШАВИЕВ.

СУРТА ТlА: доярхаца Джамалдаева Шамийца (аьрдехьа яр) даггойолаш а хьона доярка Нальгиева Аймани.

В. ЮНИДЕВИЧА сурт.

ДОАКЪАР КИЙЧДУ

Доакъар кийчдара балхаш шера дальжа1 Сунженски района боахамашка. Ха ца йоаеш шоргта доакъар lалашде гlерт колхозхой. XX партъезда цlерагlча колхозе хьажкlаш дlайийнача кхай тlа гlеала фооза тlа лела немаш сапна кхо комбайн йоагlа. Цар штурвалашка тlехьашка ба йоккха опыт йолш механизаторш Брбулов Михаил, Ткалчев Александр, Болдинов Михаил. Тераш тlабаха хьеж уж механизаторшка. хьажкlий гlадмаш пайет хьоккхаа. Бакъда, пар гlайгlа е езаш дукха хlаьа лац — дика болх бу механизмаша.

Комбайнаш йолча хадлелла тlаух автомашинаш. Вешетеллашна Егна Алексов, Чукага Александра хаппатьа хlаоа силосни масса.

Комбайнашкара траншеяшка хlара дийнахьа 12—13 рейс а пар.

Силос дlайоллача тlех дика къахьег колхозхоша Козанов Виктора, Манкин Николая, Краснянски Ивана. Хlара дейна 457 тонн силос кийчде.

Дика лел доакъар кийчдаре балхаш цу колхоза шоллагlча ферма тlа. Уклаза скотникаша кийчъю 145 тонн йол.

Доапача хана колхозхоша 2000 тонн силос кийчъьйй. Цунах тоъам хетаи. Хlара бежана шоргта доакъар lалашдара чуйина къахьег цар ухх денешка.

М. ГУЗЕЕВ.

ДУКХАГlА АРАХЕЦ ПРОДУКЦИ

«Грознефтехимзаводы» объединене предприятешта юкъе хьалха латташ хьайоагlа Грозненски химически комбината коллектив. Тахан аллагlа ий да цо тlабоагlача бетта чатах тоннаш продукци арахеца. Продукцена реализаци яра плаш 21-ча августе кхоачашъьай комбината белхлоша. Ер бутт чакхбалалехьа планал совгlа арахецаргъя итташ эзараш сома мехьа продукци. Социалистически яхье хьалха латт ки. Сидаков, Баев керте латтача мехий каллективаш.

И. НАСТЫРИНА, тха штата йоаца корр.

КПСС ОБКОМЕ

ДОАКЪАР lАЛАШДЕЧАРА КХОАЧАМБОАЦАРАШ ДlАДАХА

Республика боахамаша доакъар кийчъяраки силос. Лохкараки долча дешагта хьежар ухх денешка КПСС Нохч-Гlалгlай обкома бюро. Бюрос белгlаьяьккхар 1969 шера 8 августе КПСС обкома бюроси республика Министрий Советон бахча сонамах цхьайолча районий, колхозий, совхозий кулгалхоша йоагlаш бола выводаш хь ца хилар, соклета тlа белгалдаьха чини доакъар кийчъеча дола цlенталгтора кхоачамбоацараш дlадахара дакха дартдоалар дах па хилар, доакъар чехха а дика а кийчдара хьа беза балхаш ца яр, силос йоллара оттаь график кхоачашъеш ца хилар.

Грозненски, Малгlабика, Наьсарен, Пхьай-Юрта, къайолча районий боахамашка, хlаьта ишта «Свотоотком» треста боахамашка ухх тlехьарча кlирагlа цул хьалхарча кlирагlа хиначул лохьаьй бала тешаш, дукха а кlезигагlа кийчъьй йол. Йол хьакхара тlехьайоалац йоллашехь Ведана района Ленина цlерагlа йола колхоз, «Шалинский» совхоз, иштта кхыча районашкара цхьадола боахамаш хlаллалда доламашкара йол хьаха а доладеннадац.

Малгlабика, Наьсарен, Урус-Мартана районашка план йоакчакхь йоацадаь, баьар дола йолла ца бойнахлаг сацийтаб. Дlадахача иша кlирагlа силос йоллара график Ачхой-Мартана районе 37 процент, Малгlабике — 31, Сунженски — 33, Шелковской районе 24 процент йара кхоачашъьйн.

Графика кхоачашъьяц Грозненски, Урус-Мартана, кхи цхьайолча районаша.

«Соно - Юртовский», «Техна-ский» совхозашка, дукхача кхыча боахамашка дика цlеньа йоацача сантарашка йола силос, дика тоlаш, силос дика хурейлала кхьоела хlаман ду.

Колхозашкен совхозашкен кхоачамболаш гlулакхаш лац дlаеттабеш йола йух кхы тlа lалбара. Хlата лаьрхlа дlайийна хьажкlаш хьада къоастаяьц, цар гоахьеаши аьхаш, лорарра аттах дlаеинаяц, хьажкlаш лоекъаш хоттташ я.

КПСС райкомаш, юрта боахама районни управленеш колхозий, совхозий партийни организацеш да а лоаш лтlа доакъар кийчдар бахктокхаме ца хетара тесса литари, балха оасарле йоацаш бехха къин техникаш лелаяр, силос йоллар ду гlожа гlалгташ. доакъар дечкьадар, аз лойлеш, телхадеш, хlилдеш хилар, доакъар кийчдара йлалаш телхаеш хиларах, из кийчдеш хиларах, ца лоатlача дlахайтарах бехктокхаме оаз боахамий кулгалхой.

КПСС Нохч-Гlалгlай обкома бюрос республика юрта боахама министерствашта, КПСС райкомашта, юрта боахама районий управленешта, колхозий совхозий кулгалхошта, партийни организацешта тlадиллар доакъар сихагlеш дикагlеш кийчдара хьада гlулакхаш де, айнахь сагуча хана йол хьоккхаргйолаш силос йолларгйолаш бола беlга lалашде, гlожа доакъар lендаран хьажкlий силос йолларан оттаде плашаш графикаш лурцалге йоадыпаш кхоачашъелга вlаштlехьдаьха.

Еррига колхозашкен совхозашкен lалдьмате чехха къоастадолла хlата дlайийна хьажкlаш лел я. хьада къоастайойла цар участкаш, гонахьара сацийта, йокха лорара бехктокхаме хургбоаш малагlа аттах дlалойла.

Кхомбара тlехьа дагабувл

ПАРТИЯНО - БОАХАМА АКТИВА СОБРАНИ

СЕЛХАН, 27-ча августа, Грознерча Цхьоалагlча мая цlерагlча беша хилар республикански партийно-боахама актив. «Гуйрейна lана максимум чакхъяккхара еча кийчонахл, доагор, электрически йайхех энерги кхоара лоаттабу тlахьожам лакхбара хьакъехьа республика партийни организацей декхарехи» доклад йир КПСС Нохч-Гlалгlай обкома промышленно - транспортни отдела заведующе Н. Я. Правеньке.

Электроэнерги, доагор, кхыйола материалаш кхоеча гlоаш хьахаеш толамехи мийсулча халонехи лаьна прениех къамилаш дир «Красный молот» заводла керттерча энергетика воа. Шеманина, КПСС Малгобекски горкома секретара воа. Бузуртанова, «Грознефтеразведка» треста керттерча энергетика воа. Дубровина, Новогрозненски мииладьтта чакхдоахача завода партнома секретара воа. Кравцова, горэлектросета директора воа. Севрапина, Грозненски химически комбината керттерча инженера воа. Литвина, магистральни газопроводий Грозненски управлене начальника воа. Ведзмидзе, «Грознефтехимзаводы» объединене керттерча энергетика П. П. Яковлева, энергосбыта директора Ф. П. Яковлева.

Республикански актива баьхах йола отчет шнитоларгья.

ПАРТГРУППОРГИЙ КОНФЕРЕНЦИ

25—26 августа Грозне промышленни, транспортни, гlишлоеийн предприятий партгруппоргий городской lалмаш - практически конференци хилар.

«КПСС Устаио лехкадаре йlа йа деха коммунисташта кхетам луча бола партгруппа доарцlам» аха доклад йиз КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара С. В. Самсельникова.

Цуа тlехьагlа «Хlинаеча заман этапе парте беш бола идеологически болх» яха доклад йир КПСС Грозненски горкома секретара С. О. Зоева.

Конференце «Грозне экономикахи из дегlаяра перспективех» дохаца информационни доклад йир партс горкома секретара А. Я. Далмадова.

«Городской боахама хlиазара хьала дlахо из дегlабаре перспективаш» яхаш яр Грозненски горисполкома председатела заместитела Л. Д. Магомадова из доклад.

Цул тlехьагlа шоллагlча дийнахь ялх секцена бекъабенна дlахо шоай болх хlахьош хилар конференце доакъашхой.

В. РАДКЕВИЧ.

ЯХЬЕ ХЬАЛХА Я...

Пятилетка дагlагlча шера хана хьалха кхоачашъяра яхье яьккхай «Грознефть» объединене Грозненски ремонтно-механически завода коллектив. Цига хьалха латт завода кавева-кана тела Ше байракх лелаеш йола А. В. Мирчен керте латтача механизма оборудованешна ремонт яр. Халла итт ди хьалха кхоачашъай из межкьаьттахенга эша оборудовани вадзацара бахl бетта план. Планах лаьцlачул совгlа арахецаргъя 80 эзар гарта сома мехьа продукци.

З. ДОШУХАНОВА.

РЕСПУБЛИКА КИНОФИКАЦЕ БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГlАЛГlАЯ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Бахача наха кино хьуккхи дукхача шерашка бола барахи советски кино 50 шу дизарца дувзаденнеп Нохч-Гlалгlай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота ялла:

Гааев Салмы Сайдаевича — Грозненски района № 3 йолча совмий-баьпадарий совхоза клуба киномеханика;

Поднебенный Иван Стефановича — Нохч-Гlалгlай АССР Министрий Советерча кинофикаце управлене начальника;

Сафронов Иван Федоровича — Наурски района культура Цlен вожкхагlолча киномеханика;

Цадаев Супия Хасмагомадовича — Ведана района культура Цlен вожкхагlолча киномеханика;

Цороев Махьмада Ахьмада — Малгlабчка районе Юкъерча Ачалкхерча юрта клуба киномеханика;

Янгаров Руслан Шахидовича — Урус-Мартана района киносета директора.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Н. АЛМАЗОВ.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

ПАЧЧАХЬАЛКХЕНАХИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕМОКРАТЕХИ БОЛА ЛЕНИНСКИ ХЬЕХАМ

СОВЕТСКИ А ДОАЗОЛ ДЕХЬАРЧА А ЖУРНАЛИСТАШТА МОСКВЕ ЧАКХЪЯЬККХА ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

«Социалистически пачхаьалкхенахи социалистически демократехи бола ленински хьехами СССР-е из кхоачашбаь чакхбаккхари» — цу темина хетаьь яр СССР МИД-а Москве 26 августе чакхъяьккха советски а доазол дехьарча а журналисташта йола пресс-конференци.

Гулбеннаршта хьалхашка къамаьл дир СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета председатела И. В. Спиридонова. Цо дийцар пачхаьалкхенах болча хьехама юкъе В. И. Ленина лаьцача lалмате доккхача даькъах лаьца, Советски пачхаьалкхе кхаьчо, белгалдаьккхар И. В. Спиридонова, йоаржаяь яьшхай пачхаьалкхен lаьдал вlаштlехьдаккхара кердача а буржуазни lаьдалца вийсйнча лакхагlча а тайпах ма хилара йола Советаш. Пролетариата а еррига прогрессивни адамлена а кхьалхашкара Ленина lалламате йоакхе сийле а цо Советаш пролетариата диктатура хила йиш йолча политически формах хаl йоагш тучадаьккха хилар. Исторически опыто дизза бакъдаьл вай мехка хьалашка эгтара бакъахьагlара йола къахьегамхой lаьдала политически форма ма хиларча Советех йола ленински положени вийсе йолга. Цуйпа цхьана из опыт чакхйоаккхаш СССР-е социализми коммунизми хьалъеча хьалашка Советски lаьдала чулоацамаш из вlаштlехьдаьккхара системанех юкъедяхьа кlезига а доацеш дола кердадар.

Советски lаьдал — къаьрчал доапаш советски халкъа суверенитет йоаллашдар да. Социалистически халкъа lаьдала дара я из ленински идея. 1961 шера тlайийцача КПСС Программа тlа, белгалдаьккхар оратора, дlахо дегlайоалаьай Советски lаьдал халкъа хиларах йола, социалистически пачхаьалкхени общественни гlулакхашта доал дара къахьегамхой шерра юкъеуозарах йола ленински идея.

Советаш, аьлар дlахо И. В. Спиридонова, уж, пачхаьалкхен lаьдала органаш хиина ца lеш, халкъа самоуправлене органаш а я. Къоастам болаш из хьагучадоал эгтара а хьалха цар системагlа. Советий, хьаьстта а моттагашкарчар депутаташ, карех тамна дуккхагlбараш, массаза а яхар мо, производствера нах ба. Царна Советашкара болх — пачхаьалкхен декхар хиная ца lеш, цар къахьегача къахьегамхой коллективаше кхоачашде нарпа тlадилла общественни гlулакх а да. Халкъа самоуправлене органаш ма хиллара йолча Советий чулоацам хьагучабуах иштта цу балхах lалламате доакха вакъа мах боаваш, общественни хьисапе депутаташен советски активон деш хиларах. 23 миллион совгlа саг юкъе волаш я Советий актива.

Социалистически демократин цуа керттера белгалонаш йоашха а йоашхаш, И. В. Спиридонова белгалдаьккхар пролетариата диктатура цуьна цхьан хаша къахьегамхой классашта эгаро шерагlа йола демократи а хиларах йола ленински положени исторе йизза бакъъяьлга. Советски демократи, буржуазничул эргагlа а йолаш, боарам боашаш шерагlа а кlоаргагlа а я. Цо чулоацо советски халкъа общественни, пачхаьалкхен, экономически вахара еррига сфераш. Советски lаьдало, къахьегамхошта шерра демократически бокъонаш енна на lеш, уж кхоачашъяра тешам а беннаб.

И. В. Спиридонова дlахо дийцар советски социалистически демократи дегlаккхувлара юкъера Коммунистически парте роль. Цо белгалдаьккхар, советски общества цхьа партийни система хилар кертагlа а доахаш, советски демократи вlрчаиккха гlертан буржуазе идеологаша лелаецохдlала хург из хилар. Буржуазе хьашташ хьалхаволахаши хьалхоабаши йола политически партеш хилийтара, аьлар И. В. Спиридонова, социализма хьалашка цхьаккхе а тайпа социальни лара ян. Парти класса цхьа лакъа ма дий, из цу классагара хила ма езий. Социалистически меккашка эксплуататорски классаш йоацандаь цар партеш а бокъо яц йолаш хила.

БЕРРИГА НИЗ — ТlАИЙЦА ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАРА

ВЛКСМ НОХЧ-ГlАЛГlАЙ ОБКОМА VII-гlча ПЛЕНУМЕРА

Самардийнахь Грознерча апоерай Дворене ВЛКСМ Нохч-Гlалгlай обкома VII пленуме хилар.

Пленуме дийнар «В. И. Ленина 100 шу дизара кийчо яра» хьакъехьара КПСС ЦК сонам кхоачашбарах йола Гудермесски Ачхой-Мартанен районий комсомольски организацей отчеташ.

Пленуме дийнар организационни доа. Деша вахарца дувзаденна ВЛКСМ обкома хьалхарча секретара балха дехкарехи бюро членарех С. А. Кириллов мукъаваийтар пленумо.

ВЛКСМ обкома хьалхарча секретаралла хержар П. Н. Громов. ВЛКСМ обкома бюро членаша хержар ВЛКСМ Старопромысловски райкома хьалхара секретарь Л. Шароварина.

Кхыча балха вахарца дувзаденна ВЛКСМ обкома оборонно-массови спортивни балха отдела заведующа Д. Межидов балха декъарашкара мукъаваьккхар. Цув вогlа метта Х. Герзелиев хержар.

Цул тlехьагlа «В. И. Ленина 100 шу дизара кийчо ярах» КПСС ЦК баь сонам кхоачашбеш Гудермесски районни организаце беча балхах отчет йир ВЛКСМ Гудермеса горкома хьалхарча секретара Л. Рябинаяс.

В. И. Ленина 100 шу дизара накъедолхаш тlайийца декхараш кхоачашдеча дукха карагlаьнная Гудермеса района комсомольски организацена. Эзар совгlа къонахоша, колхозхоша хьинаре «Коммунистически къахьегама ударник» яха сийлен цlе яьккхай. Района промышленни предприятешкен, колхозашкен, совхозашкен болх беш 19 комсомольско-кагирхой бригадаш, сменаш, звенош я.

Юбилея сийна тlайина социалистически декхараш кхоачашдеш Локомотивни депо комсомольцаша 105—110 процент кхоачашъю производствени задани. Балхаз мукъабаолча хана 5 тепловоза ремонт яьй цар. Хьалхарча ах шера итогаш йича белгалдаьлар ремонта программа 105—110 процент кхоачашъяь хилар, хlора кварталла 400 сома материалаш кхоачо хилар. Шо эзар сом предприятене пайда баьб кагирхоша енийча 12 рационализаторски предложене. 11 саго балха разряд лакхъяь.

Иштта дика толамаш даькхад социалистически декхараш кхоачашдеча желено - инструментальни завода кагирхоша а. 1970 шера 22 апреле кходаьча металлах продукци арахеца хьоаш даннаденнад цар. Хlаьта тайп-тайпара продукци арахецаш участка коллективо ухх шера шоль бетта рапорт деннад шера план кхоачашъярах. 303,6 эзар сома продукци арахийцай цар. Шоай торонашка а хьежа яхе шера цхьан В. И. Ленин ваьча дийнахь, 1970 шера 22 апреле, кхоачашъе доаш денах кагирхоша.

Заводе чlоагlа теркам тlабохийт, профессех дlаиттlаар яхе цlа мехкара яхье.

Социалистически яхье дохкий товашеш доал района кхолхозий колхозийн къонеча къахьегамхоша. Республике массаел хьалхагlа рапорт делар районо пачхаьалкхенга ялат дохкара план кхоачашъярах. Кхаь дийнахь шоай планаш кхоачашъяь бахьар «Октября 40 шу», «Кавказ» яхача колхозий къахьегамхой. Цу балха доккха декъа да комсомольско-кагирхой бригадай, звеной. Кlа, мукх, гидувташ, шекара свекла, хлата лаьрхlаш моция доакъара лаьрхlаш хьажкlа кхеш шийтта я уж районе. План 18 центнер йолаш хlара гектара тlара 23,7 центнер чуйхаш 450 гектара тlара кlа чуйнар «Кавказ» колхоза Арсамбиев Ярагlа керте латтача комсомольско-кагирхой комплексни бригадо. Хlанз гуралхе лаьт дlайуоттадела хьан ахьа а баьна моция доакъара лаьрхlа хьажкlа чуйпаш ба Арсамбиева бонгада кагирхой.

Иштта дика толамаш даькхад «Октября 40 шу» колхоза кагирхоша а. Колхоза массахьа дикагlа ба Висхаева Миссолата керте латтача комсомольско-кагирхой звено юбилейча хлата хьувкьаш. Хlора гектара тlара 30,2 центнер кlа чуйнад цар.

Комсомольски организацей инициатива дlахо йодача хана лакхъара, пар хьиниз айдера лара а хиина дlаоттай районе «Ленина васкетаашта тешаме ярхха Еррига союзни Ленински зачет. Хlанз ши этап чакхъьяьпай Комсомольцашен кагирхошен берригa низ а хьинар а гlалахийтал Ленински зачета кхоаллагlа этап толаме чакхъьяккхар.

Комсомольски организацешна дика пайда яц пропагандистски балха тайп-тайпарча формаш. Цу гlуллакхо вовкъостал ду кагирхошта ленински теоретически тlехьален марксистско-ленински теори кlоаргагlа lомаш. Уж я комсомольски кружокаш, семинараш, комсомольски просвещене семинараш, массово-политически пропаганда. иштта кхьараш. Ухх дешара шера комсомольски просвещене болх беш хургъя 30 кружок. клубеш семинараш. Цига дешаш хургья 3000 комсомолецпа кагирхои.

Дика терко ю городской комсомольски организаце кагирхошта интернациональни кхетам балара. Интернациональни доттагlлен уголокаш, клубаш вlашагlъехкай хlара предприяте. боахаме. Кагирхоша доттагlал леладу Дагестана комсомольцашцен кагирхошцен. Вlашагlкхайтта семинараш, конференцеш. сайренаш ю, концертни бригадаш дlахьа ухийт. Цу гlулакхо доакха вовкъостал ду кагирхошта доттагlал чlоагlдара. лоалахой литературех искусствох кlоаргагlа йовзара.

В. И. Ленина юбилейна накъадолхаш тlайийца социалистически декхараш кхоачашдеча района кагирхошта каргlадьнарех дийнаш ВЛКСМ Ачхой-Мартана райкома хьалхарча секретара М. Бажаева. «Ленина юбилейна—ударни къахьегам» яхача девизат кхаъвег ухх денешка Ачхой-Мартана района комсомольцашен кагирхошех. Тlайийна социалистически декхараш «Пенкхоачашдела» республикански къоганa хьайбаш де.

(Чаккхедоалар 2-ча оагlо тlа).

БАЬЧЧА ЮБИЛЕЙНА—КЪАХЬЕГАМА СОВГIАТАШ!

СИЙЛЕН ДЕКХАРАШ

Наурски районерча Ленина цIерагIча совхоза комсомольски организаци республика организацешта юкъе дикагIчарех цаI я.

Совхоза берригача къахьегамхошца цхьана В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна сийленца накъабаха чуйнна кийчлуш ба кагирхой а.

Комсомола комитето ВЛКСМ членашта, берригача къонача къахьегамхошта новкъостал дир ленински юбилейна сийленца накъадахара хьакъехьа хIаране шн-шнй декхар хьиза белгалдаккха.

Комсомола комитета хьалхленца совхозе вIашагIъеккай комсомольски-кагирхой кхоъ комсаш лелаю бригада. Цу бригадашка балхаш деш 36 комсомолец ва.

Юбилейни сийна лерана социалистически яхье тIайнца декхараш хIара къонача къахьегамхочо дикагIа кхоачашдера гIо дергдола дукха а гIулакхаш белгалдаьхад комсомола комитето. «Профессех дикагIвар» яха цIи яккхара лерана яхьа хьалаш кийчь я. хIара комсомольско-кагирхой коллективага, хIара механизаторга бовьоцна дIалоьзийтаз. Цу яхье чIогIа теркалдош в лоархIаш в да къонача производственнинний къахьегамна гIулакхаш а мар беш бола общественни болх а.

Дешар Iомадара а балха гонзал лакхьяа в ленински юбилей тIа кхоачача хана хIинзарчул цхьа лагIа лакхвала декхар тIайнцаз хIара къонача болхлочо.

ХIана укх сахьате 30 комсомолеп ва сайрйнарча школе дешаш. 32 саг ва керда профессеш Iомаиь. къахьегама дикагIа дола хьисанаш Iомадеча школе дешаш ва 10 комсомолец, шоай балха гонзалах тарра Iоаа кхы а цхьаькха балха гонзал Iомаиь кагирхой дукха ба.

Ленински юбилейна кийчо яра дахьъе совхоза комсомольски организацие беча балха бертера ло стам ба В. И. Ленина вахара а балха а масалаша кхетам а луш, кагийнахи мехкарийн кхебелга, баьчча теоретически хьехамаш кIоарагIа Iомаделга. Ленински идейни хьехамашта пропаганда а ва, тахан советски халкъа карагIдаьнна хIамаш, коммунистически строительства декхараш цу хьехамашца ийтха бувзем болаш хилар гучадаккха гIерт комсомольски организаци, шоай социалистически Дахье бахьанне кагирхошта курал дага тIа яйта гIерт.

Библиотекана, клубана цхьана ленински чтенеш в теоретически сайреваш а чакхйоах комсомола комитето: «Дайн цийна», «Ленинах тарра хала а дала, цо сан ца болх в бе», «Ленин дага ва лаш» яхача темаех, хIаьта иштта В. И. Ленина къаьст-къаьста балхаш дувцаш теоретически конференцеш ю. Ленина оразмаш йолча нахана вIашагIееттадулга ду. иштта кхыдараш. Кинолектори в болх беш, баьчча вахарах цуи гIулакхаштех хетаьь гойтара агитаци лелаю.

Юбилейни зачета кийчо яра хьакъехьара балхаш чакх а доахаш. В. И. Ленина произведенеш Iомаела вIашгIетахьавхкхаз [illegible] комсахоза комитето. 8 классера дийша балаяза бола комсомольцаши кагирхойн В. И. Ленина биографи Iомаеча кружке ух шоай политически сакхетам лакхбе.

Школа дешаяхошца цхьана шоай совхоз летопись чакхъяккха бола боахи совхоера комсомольцаш, балха опыт дIа-хьа бензийт В. И. Ленина цIи лелаеш йолча яхх предприятеча комсомольски организацешца.

Сийлахь-воккхача баьчча юбилейга кийчлуш комсомольцаша йоагIача гIайтра йоахо ю керта культура боавам кхы хIахо а лакхбара дешай. ХIара шерра шера. В. И. Ленин ваьча денношка субботникаш а еш, шоай юот цIеняе, тоае арабуха кагийнахи мехкарийн, гаьнаш дIаяегI.

ХьатIаIоагIача юбилейни шера шоай стадион тоае, гаьнаш а егIа. В. И. Ленина цIерагIа аллеи е соцам баьб совхоза комсомольцаша. ХIара комсомольцо субботникехи воскресникехи 50 сахьата болх болба. аьнна отталаьь.

ХIана хоаенй совхоза комсомольцашта тIалаттар гетара бехктокхаме ца я. Кхашиа кхачам батт дика хьийкьа комсаш. Тахха ца а талхийташ. йоа а из еш. сикха чуйнна яха еза уж. Совхозера кагирхой цу балха оарцагIбоахаш я комсомола комитет. Шоашта тIалатта болх Iалаьмате бокхха лоархIаш балаш хилар дика кхетаду совхоза кагийча нахи мехкарашта. Ленински юбилейн сийна тIайнна социалистически декхараш кхоачашдара бахьера [illegible] хастта дIалолалуча комсаш чуагилгах.

А. ПЕНЬКОВ,
ВЛКСМ обкомо комсомольски организацой отдела заведующий.

КЪОНАЧА НАЬСАРХОЙ ГIУЛАКХАШ

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара юбилей езье кийчлуш ба Наьсарера комсомольцаши кагирхойн. Ленински зачеташца ваьь доалаш массадолча гIулакхашна белгалбаьнна дукха ба. Такхе гIерт къонабараш Ленина вахар кIоардагIа довзаза.

Дукха ха боацаш трикотажни фабрика комсомольцаша зачет дуча хилар со. Цо хьаьхектар уккаьа гIулакх юкъаниа а уйла аь дIавоцаладьитта. Эттана хьалча собраниш хилар цехови комсомольски организацешца цу ленински зачетий чулоацама этапаш юцаш. Цул тIехьагIа берригаш вIашагIкхийта шоайна дагабахлар из гIулакх дикагIа вIашгIетта миштта доккхадерга аьнна. Иштта коллективаш а хIарана а къаьст-къаьста социалистически декхараш тIайнар.

Хьалхарча этапе комсомольцаша шоай декхарий цхьа пункт кхоачаш а еш Ленина кхо документ Iомаде лаьккIзар. «Кагирхой Союза декхараш», «Яхь мишта вIаштIехьйоаккхаргье?», «Сийлахь-бокха болам». ХIаьта фабрика комсомола комитето царна новкъостал де, ца хоар хатта. еша деза литература белгалдара консультане пункт вIашагIъелар. Уж бар 10 класс ньяхарашн, хIаьта 7—8 классаш яьхарашта семинараш а доьртIар. Хьинар долаш хIамах ца йоалаш йоI я цигарча комсомольски организацие секретарь Беликова Таа. Из я комсомольцашта юкъе сийт летабер.

Кийчбенна баьхкар комсомольцаш комиссена зачеташ ала. Гуш лар нар Ленина документий чулоацам, лоархIам боаза гIерташ къахьийгалга, цаь зайнеш шеръенналта. Ленина хьехам нар кер чу бессалта. 70 саг нар зачеташ дIалуш, царна юкъе къаьстта белгалъяьлар фабрика бархьаш тегача цехера тIахьомахо Зигзгова Ира. Комиссе баьгIараш непбаьлав ю. КIоарга. дика чулоацам белаш хар по «Кагирхой союзий декхарех» лаьна кийцар.

Иштта кийчо ль баьхкар барахьаш тегарий мастер Цицилашвили Гали, кхьбела мехкарий а кагийнах а.

Дика чакхъяьар шоллагIча этапа зачеташ «Электроинструмент» заводе, «Назрановский», «Октябра 40 шу» яхача совхозашка.

700 комсомолец кхоалагIча этапе дIачуваьнна. Ленински къахьегама вахта ударник яха цIи яхка, ший професси дикагIа йоаза къоастаде болабенаб уж.

Каникулашка дIа-хьа бахарах школашкара комсомольцаш хийнабаь зачеташна кийчалга. Из пробел хIана дешара шу долалушше а цIаметтаоттаргьа оаха.

Къаьстта чераш тIабахийта Iомаергьа комсомольцашеи кагирхошец Ленина произведенеш, къаьст-къаьста темаш. ХIанзехьа а кийчо еш. ишаниш уитталара, дешара хилагIа форма хилагIа я къаьст-къаьстача комсомольцашта тьомаш да тхо укх деношка. ДIадахача шера хинна гIалаташ, кхоачамбоацараш кхы хургдоацаш ниькъаш дех.

Къахьегамца, дешарца белгалбала гIерт Наьсарера комсомольцаш.

М. МЕРЕШКИНА,
комсомола Наьсарен райкомо оргтдела заведующий.

Дукха ха яц Иванова Валентинас профессионально-техническо училище чакхъяьккха. ХIана Грознерча № 3 йолча ТЭЦ-а обессоливающи установка лаборантка йолаш болх беш я из.

Сихен гонзеш кийчъю къонача лаборантказ анализаш. Цуйца цхьана хан-ханнахьа тIахьожаш доаттабу по фильтрой дикала.

Юбилейна къахьегама совгIаташ кийчде. ший гонзал лаккхье, В. И. Ленина биографии цуи теоретически тIехьален Iомае—иштта ха по тIайнца декхараш.

Ший дош толайца кхоачашду комсомолкас.

СУРТА ТIА: комсомолка Иванова Вали анализаш еш я.

Д. Васильева сурт.

ШОАЙ ДОШ КХОАЧАШДУ

Тха колхоза кагирхоша укх тайпара декхараш тIайнйнар Ленински юбилея сийна: хIара комсомольцо производственни планаш тIехьхоачашъергйола гIулакх вIаштIехьдаккха. Ленина биографи цуи теоретически тIехьален Iомаяра вIашагIъелача «Кругозор» яхача комсомольски политкружке колхоза берригача кагирхоша дакъа лапара хьалаш Iалашде, учете латтача 63 комсомольцах хIара кхоалагIчунга сиппи професси карагIдайта, нар производственни къахьегамех дисциплина телхаеш моттиг ца нийсъялийта, иштта кхыдараш.

Уж декхараш керттерча дакъе хIанзле кхоачашдаь баьнааб уж. Толашна чакхъяьнна Ленински зачета хьалхарен шоллагIен этапаш. Болхоза хьайбаш Iангархахара бIаь совгIа эзар тонн моша доакъар эш хьайбаш лелаерашта. Царех шиь совгIа эзар тонн шоаш Iалашьергья аьнна декхараш тIайнйнар доакъар Iалашдеча № 2 йолча комсомольско-кагирхой бригадо коллективо. Укх шера бIаьсти заза дIайолабелар тIайнна декхараш кхоачашдара тIехьа бала къовсам. Кагирхой звенош юкъе вьяр. Цу хана дена массехкалла яхья итогаш яьй оаха. Дикка хьалха йолаш хьайоагIа КПСС членахла кандидат коммунистически къахьегама ударник Яценко Александр керто латтача звено коллектив. Шийтта саг юкъевоагIа цу коллектива. Цхьа эзар ах эзар тонн доакъар Iалашдаь баьнааб уж шоаш. Боахаш а района в кагирхой коллективашта юкъе хьалхара моттиг дахкхай цаь. Болхоза хьалхара премиш карара-кара тела цIе байракхи еиий цу звено коллективана. Къаьстта дика къахьегарна белгалбаьннаб комсомольцаш Яценко Александр, Редькин Петр, Бессонов Владимир, иштта кхыбараш.

Доакъар Iалашдарал совгIа 150 гектара тIа хьаккIа кхее декхараш тIайнйнар оаха. Дика тиш ийй кагирхоша кхе хьалийа. Бастта ва чуоца боаладгирба уж.

ХIана мотта доакъар фермашта хьатIаухкаш. ца кIоарчашка чуелхаш, чуйнна балхаш деш ба кагирхой.

Берригa 103 комсомолец кагирхон ва тха боахаме. Керттерча дакъе уж ба механизатораш, шофераш, къона специалисташ, иштта кхыча професех бола наь. Совхоз бовнача кагирхошта дика влиянии еграгIолаш производственни участкашка дIанийсбаьб комсомольцаш комсомола комитето. Цуца Iалашду оаха цар пачхьалкхен планаш кхоачашгьерга а тIехкхоачашьелга а. Кагирхоша тIайнна социалистически декхараш кхоачашдара дош каст-каста дувца уттаду комсомола комитета заседанешка, собраниешка. Цу дешар дакъа довлаш в колхоза керттерча специалисташ: агронома, зоотехника, колхоза председателя, парткома секретара, иштта кхыбарашка. Цул тIехьагIа къамаьлаш ду бригадашка, звеношка. Балха хилаелуш вовлача кхоачамбоацарий бокъонца дола суот отталу цар, хIаьта уж дIалахара ньякъаш массанее цхьана белгалду.

Юбилейни шера шиь субботник чакхъяккха лаьрхIазар оаха: цаI Троицки яха станица дольваш тваяран шоллагIъар Вьетнамски халкъа долча новкъосталаш. Уж шакхха субботник чакхоаккхаш дакъа дешаш хилар бокъонца [illegible] кагирхой. Цига даьккха шн бIаь сом гаргга ахча Вьетнаме дIадьоахадаьд.

В. И. Ленина РСМ III съезде даь къамьлашка ю кагирхошта хьалхена отталла декхараш дага а в кхоабаш хIара юкъера образовани йолча къона специалист сайрйнарча школе деша аха декхарийла ваьв комсомола комитето. хIаьта юкъера образовани болаш бараша колхозо вIашагIъелача «Кругозор» яхача комсомольски политдошара кружоке шоай идейно-политически эламеш лакхъьъ, В. И. Ленина биографии цуи теоретически тIехьален Iомаш. ХIана ленински зачета шоллагIча этапа итогаш еш да тхо. Тха боахаме наггахьа мара вIаьмита саг. йоI яц шоай индивидуальни декхараш кхоачаш да [illegible]

Партийни организацие новкъосталца доархIаме болх чакхбоах комсомольски организацие кепа советски оброазаш кагирхой вахаре юкъехкухьаш.

Тхо доача тралинп а хипна хIиэттал комсомольски хьисайе сог йолаяр.

Советски Эскаре гIулакхе бола тхоай кагийнах накъабоах оаха, хIаьта гIулакх дай а баьнна цIабоагIарашна вIашагIхетараш дакхдоах.

Сакъердамеш, къахьегамхошта чIоагIа оаменнен а «кагирхой ахаркой дезале» хьалара обрях. Механизаторий курсаш, юкъера школа, ю оаханна дешара заведенеш чакхъяьха, къона специалисташ колхоздошна шоай къахьегама дезала юкъе хьалара летаьь ху из.

Укх деношка тха кагирхой егарга уйнни. ханнно В. И. Ленина юбилее шн хулла дикагIа накъабахара чIажаргаьь да. Цуи тешал ду цар таханарча къахьегама ахаро, царна карагIтухлача дикача гIулакхаша.

В. ЧЕРЕДНИКОВА,
Сунженски района XIX партсъезда цIерагIча колхоза комсомольски организацие секретарь.

ИШТТА ВА ТХА НОВКЪОСТ

— Фу специальность я из тракторист, — йоахар кхуиш воагIача вIаьмигача саго. — денна хом буаш къахьегарал совгIа хьабоалаш найла бац, цул дикагIа да заводе балха вала слесара гонзал Iомайича.

Иштта балхара дIавахар вIаьмига саг. Яхь цунна къамаьл не в хьевзар Балоев ХIарона. Цу хийнакь шийна лекха во тIадеча санна моьлтара вар из. ВIаьмига саг шоай бригадера дIавахарах ше а бехке лоархIар Балоева.

— Фу комсомолец, фу новкъост ва со иштта а боахаме тоьъаш боаца механизатораш укх бехктокхамеча хана дIаухаш хилча, — яхаш ши-шийна уIла бора ХIарона. Ше этгара хьалха лайна хацопаш дагаехар цунна!

Духхьашка механизаторий курсаш яха трактора тIа хайча ХIарока кулгашка лалувгIаш яцар «хьашка говра». Бакъда ютатIехьашка валлизар из ХIана а бишлаш цунна бригада члепаша цу хана баь яра бегаш.

Балха ха йистеьнначул тIехьагIа дукха ва йоаккхар къоначна тракториста цIа ва волаш. из дикагIа Iомае гIертаьш. Ца хово хьаьалаш, нийсагIа лар хьехаш новкъостан лара хилла гаьнача механизаторашна.

ТIехь-тIехьайа вIаьмигагIа Iотгораш йора юкъосаша чакча механизатора. Дукха ха алалехьа шйй мора кхоачашье валавелар ХIарон.

Пятилетка аьлагIча шера керда социалистически декхараш тIайнйоа «Мигушский» совхоза 4-ча отделене № 2 йолча бригаза. Цунах кхоачамбалар комсомольца, ШоалагIа собранц вIашагIкхийтача Балоева аьлар.

— Вай бригада тIаэпаш вола декхараш лакха за новкъостий. бакъда вай хIаране дукхагIа болх бе тееваш а аьнна хет сона. Аз айса хен норма 120 процент кхоачашье хош ду.

Цул тIехьагIа бригада хIара механизатора юбилейни шера къаьст-къаьста декхараш тIайнпар.

...Дукха ха йоацаш трактораша заправка е вала цу № 2 йолча бригаде хилар со. ДевкъийгахIана воа гулбеннабар механизатораш. Царна хьалхашка вай мехка а районе в гIоала хинача событех керда ховцаш нуващ вар ХIарон. Цу плийтта мипота дукха керлалараш дайзар бригада механизаторашта. Цулухь массане а бирхал аьлар шоай новкъост [illegible]

ХIаьта миштта кхоачашду Балоев ХIарона ше денна дош? Хьоккама йоска тIа дIайоаьъча цуи дайпал цIера уллув даттар «150-процент». Укх шера 50 гектар майза тIа по дIайийна [illegible] план 180 центнер йолча 350—400 центнер шекара слекла чтача лера! ХIарона. хIаьта по денна хош кхоачаш ца деш дусарга аьлча совхозе саг тешарсвал. Аьнна хош гIулакхаша чIоагIлеш оанал я Балоен.

ВIаьмита волча хана хIаране хул шийна къаьстта хьансара волаш. цунна тара тхла бозам боагIаш вола саг. новкъост. ХIарона а вар из санна саг. Из ва укх отделене дукххача хана вена механизатораза болх беш хьалоагIа ХIарона юккагIа вола воша. Из ва ХIарона ший гонзал езаплийтар. ВоккхагIвоача вошас, коммуниста баьча хьехачи кийсача новкъа ваьккхар вIаьмита саг.

ХIаьта ХIарона хайнар, пайдане нар бригада членашта из довзаш дисап. Из ва бригаде массарел дукхагIа деатора материалаш кхоьяр. Укх шера цуи трактора аьха лаьтта 560 гектар ва, царех 150 гектар лаьтта агротехнически бокъонашка аххача бесса аьха минеральни удобренеш тайса ваьинав ХIарон.

Де карагIдаьинначох кхоачам баь Iеш цаи из ХьатIаIоагIача шера кертбахача институте деша ваха кийчлуш ва ХIарон. Иштта ва тха новкъост Балоев ХIарон. Балхаш дика клетача хьинар балча вIаьмигача сага шиь ду совхоза берригача белхлошка.

З. БОГАТЫРЕВ,
«Мигушский» совхоза [illegible] заправщика.

СУРТА ТIА: Совнаркома заседаний зал. 1918 шера март бетта денз 1922 шере декабрга кхаччалца укхаза В. И. Ленина кулгалдаьд СНК, Къахьегамеч Обороне Совета, РКП(б) ЦК заседанешта.

ХIанз а укхаза доаш да цуи чоалхане деаца, аьтту бола кресло.

ТАСС фотохроника.

БЕРРИГА НИЗ—ТIАЙНЦА ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАРА

(Йистеносер. Долалур 1-ча оагIо тIа).

лелерий коллекIивай хьажаре кохтало вьккхаб «Лермонтовский» совхоза № 2 йолча МТФ доярканиа, Самашкински консерви заводa комсомольско-кагирхой звенос, «Самашкинский», «Новосельский» совхозий комсомольско-кагирхой бригадашен звеношен.

Ден ноомаш 115—120 процент кхоачашьеш къахьег укх деношка «Новосельский» совхозе комсаш кхееча кагирхой бригадо.

Йоккха терко ю ВЛКСМ райкомо комитето кагирхоша тIайнна декхараш кхоачашдара.

В. И. Ленина юбилейна кийчо еш кагирхой юкъе баьннаб професе дикагIвар яха цIи яккхара. 687 кагирхочо дакъа лоац цу яхье.

Довгора материалаш кхоьча ахчах МТЗ-50 мархах йола шн трактор эча дош деннад района кагирхоша.

В. И. Ленина 100 шу дизара накъадахарца дуэзденна ВЛКСМ райкомо чIоагIбаьб кагирхошта юкъера пропагандистски массово-разъяснительни болх. В. И. Ленина биографехи цуи къахьегамахи лаьцна лекцеш, докладаш, беседаш яра дукхагIа теркам гIабохайт райкомо. Дика вIаштIехьбаьккхаб лекцешни болх «Лермонтовский», «Самашкинский» совхозашка, юртарча клубашка.

Каст-каста райкома бюро дувца уттаду Ленински зачет кхоачашьярах дола дош. Ленински зачеташ хьайнеш коллективни индивидуальни формаех лайза ю. ДукхагIа болча комсомольцаша В. И. Ленина теоретически тIехьале кIоарга шоашта йовлаш хилар хьаьвоах. Укх деношка кагирхоша хьнная яйзаь къахьег Ленински зачета III этап сийленца чакхъяккхара.

Гудермесен, Ачхой-Мартанен районий комсомольски организацешта карагIдаьнна толамаш белгал а деш, В. И. Ленина юбилейна накъадалхаш цу шии районна комсомольски организацей балха юкъе ниййслуш долча кхоачамбоацарех дийцар пленуме доклада эча ВЛКСМ обкома секретара О. А. Мякиева.

Социалистически яхьа кулгалдара балха юкъе хIана а формализм нийсду. Цхьайолча комсомольски организацешка социалистически декхараш кхоачашдеш хIара комсомольцо доаларгдола дакъа хоадам боллаш белгалдаьлац. Социалистическа яхья хьалаш хIара комсомольцага, кагирхой коллективага дIакхачийтадац.

Ленинеча юбилейна бувзабенна идеологически болх цу районашка доагIача бесса айбаьбац. Гудермеса района горисполкома, «Кавказ» колхоза, Ачхой-Мартана района комсомольски звенош «Новосельский» совхоза комсомольски организацешка кагирхошта юкъера идеологически болх практически йоахараша бувзаш бац, лодеча идейно-политически боараме бу.

ВЛКСМ райкомашка кагирхой политически общеобразовательни дешара юкъе кагирхоша массане дакъа лоацаргдола гIулакх вIаштIехьдаккхадац. йоагIаш йола йоакко шн комсомольски пропагандистий дешар вIаштIехьдаккхара.

Ленински зачет чакхйоаккхача дукха кхоачамбоацараш да къаьстта Гудермеса районе, Гудермес яхача станице, «Новогрозненский», «Орджоникидзевский» совхозий комсомольски организацешка ленински зачет чакхъяьккхара дош дийцадаш. Уж санна дола кхоачамбоацараш да Надтеречни, Шела, Грозненски районий комсомольски организацей балха юкъе а. ХIара комсомольца, кагирхочо тIайнйнача декхарий белхтоохаш лакхбара гIулакх вIаштIехьдаккха деза республика юкъхьаьарча комсомольски организацешка. Кагийнахи мехкарийн баьчча юбилейна доагIача бесса накъабаха оарцагIбалара средство а хинна дIаотта еза ленински зачеташ.

Пленумашка къамьлаш деш хилар парте ветеран И. И. Лубуа, Шаьла района «Аргунский» совхоза комсомольско-кагирхой бригаде бригадир С. Чаниев, «Назрановский» совхоза ВЛКСМ комитета секретарь М. Йоловаев, ВЛКСМ Ленински райкома хьалхара секретарь Ю. Мареченков, А. Шеринова цIерагIча нефтемасложавода комсомола комитета секретарь А. Шерстобитов, ВЛКСМ МалгIабика горкома хьалхара секретарь М. Цуроева, республика студентий гIишлоитерий отряда командир С. Эдисултанов, «Красный молот» завода токарь Г. Белзенко, Грозненски гарнизона эскар Р. Магомедов.

Пленуме къамаьл дии КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара Х. Х. Боков.

Пленуме балха юкъе дакъа лоацаш хилар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь С. С. Априякин, республика Лаккхехьарча Совета Президиума председатель И. А. Алмазов, Министрий Совета председатель М. Г. Гайрбеков, КПСС обкома бюро членаш О. С. Беляев, С. С. Сидельников, С. В. Синельников, ВЛКСМ ЦК сектора заведующи В. Б. Арсентьев.

В. И. Ленина 100 шу дизара доагIача бесса накъадахара республика комсомольски организацей хьалхашка латта декхараш белгалдеш болча соцам тIайнйнар пленумо.

БОККХАЧА ЛОАРХІАМЕ ГІУЛАКХ

Хьамсара баьчча В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна йоаггІа кийчо яра масса нетте. Шерра яьржай социалистически яхь. Укх деношка къаьстта гуш да партена гонахьа кхотаденна деррига советски халкъ, политически хьинар айденна къахьегаш хилар. Ильич санна ваха, къахьега, къовсам дерзабе гІерт хІара советски саг.

В. И. Ленин юбилей сийна доккхий социалистически дехараш тІайнцад Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхоша а. Боккхача лоархІаме гІулакх да юбилея сийна лерхьача социалистически яхье деахача толамех ядар, цул итташ шерра юцаре, тІайнца социалистически дехкараш кхоачашдара къахьегамхой дарпагІбахар. Цу хьакъехьа доккхий а бехктокхаме а да кепайоазон йоккхача отряда — районни газеташта хьалхашка латта дехкараш.

Вайна хьалхашка укх «Ленина байракх» яхача МалгІабика районни газета укх шера араьнна номераш. Хьоаргда вай ишта тІа ленински тема. Дешарий теркам тІаозаш я «В. И. Ленина 100 шу дизарга» яха рубрика. Цуша кІал газето кепает МалгІабика района мехкаьттахоша, ахархоша, берригача къахьегамхоша сийлахь — йоккхача юбилей сийна йоаржальча социалистически яхьах лаьца материалаш. Цар тІа дуац ленински къахьегама вахте латтача района къахьегамхоша мишта кхоачашдь тІайнца юбилейни дехараш, малагІа соагІаташ кийчду цар дезача шІейна пакъьабалхаш. Дешарий теркам тІагІоргболаш я «Цхьабарт болащ» яха корреспонденци (1969 шу, 22 июль). Цул автора «Кавказ» яхача колхоза № 4 йоача бригадан заведующе Н. Потапенко дуац Ленина юбилей сийна яьржача социалистически яхье колхозхошта карагІдьанача толамех. Шайхача дешаца хестай Б. Котиева «Шурий Іаь» яхача шай очерка тІа «Ингушский» совхоза доярий гІойла доарка Картоева Дауда Анна. (1969 шу, 3 июнь) Из шера план хайал хьалха кхоачашд а яь тІехдика къахьегаш хьайбатІа производстве хьалха латта хьалеаг. КарагІдьаьна толамаш хуйнарал соагІа кІоаргга хьайовзийт цун балха опыт. Уж сайна материалаш кІезига яц газета оагІонаш тІа.

Ленински тема ІалаьмаIте боккха лоархІам болаш я. Цудухьа газет гІерт из шерагІа яшха. Дешарий безам тІаболаш я «Ленински оагІонаш». Цар тІа дуац В. И. Ленина вахарахи къахьегама наькъахи. Сийлахь-боккхача баьччах лаьца кхьІола материалаш а каст-каста кепает газето.

Теркам тІаозаш я «Ленински къахьегама вахта» яха рубрика а. Цун кІал араювл В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна йоаржальча социалистически яхьах йола информацеш, корреспонденцеш.

В. И. Ленина теоретически тІехьаленна шерра пропаганда яр, из кІоаргга Іомадр а мишта боккхача лоархІаме гІулакх да. Из дика кхеталу газета редакце. Газета оагІонаш тІа кепаетт политпроса системерча дешарах йола материалаш. Цар автораш ба йоккха опыт йола пропагандисташ, партейни болхлой. Шиай статьяш тІа, корреспонденцеш тІа цар шаш ленински идейшта пропаганда еча балха тІа Іеаль опыт, дуцеш тІа аттара ниг болашеІа йола теоре кІоаргагІа хараерзара де дезараш белгалдоах. Иреx я Н. И. Бейко «Коммунистий дешар вагадолхаш», «Дуцца дукха да», Н. Иванова «Вадаоца айхха юзаш» яха материалаш.

Юбилейни вахте латтача дагирхоех, В. И. Ленина Коммунистически партей гІулакха уж тешаме хилара лаьца материалаш кІезига яц «Ленина байракха» оагІонаш тІа. Къаьстта дика оттаь я «Леви, къахьега, лаха, комсомол» яха оагІув.

Ленински тема тоцаш кІезига яц кхоачамбоацараш а.

Белгаллаккха дезаш да В. И. Ленина 100 шу дизара сийна

Кепайоазон обзор

лерхьача социалистически яхьах йола материалаш кІоаитта ца хилар. ДукхагІча дакъе карагІдьаьнача толамашта кІоаргга анализ яц, хоам бен мара яц кепаетта корреспонденцеш а. Цар кІоаргга довзийтац карагІдьаьнача толамий бахьанаш, хоаш болаш хьагойтац юбилейни социалистически яхь мишта лел.

Шенхашттарча кхоачамбоацарех дарІа иттапгаза за цуьгІаерча къахьегамхой корреспонденцеш газето кІезига кепаетташ хилар. Ленински темах йола материалаш дукхагІча дакъе редакце болхлоша язъ я.

Газето кепаетта ленински оагІонаш дукхагІча дакъе ТАСС-а материалех кийчъя я. Цар тІа яц моттигера материалаш. МалгІабика район къахьегама а тІехьа а йоккхий традицеш йола район я. Ленински темах моттигера дувзаденна моттигерча нахарах лаьца дукха да дувца. Мехкдахьтехой герой МалгІабика вай вахайткай хьалхарча шело ваашш йийло я. Цу декъа Іалахьате доккхий хувцамаш хинна.

Къахьеганхой безам тІаолаш я ленинизма идеш Іомадран уж йоржаяран йола тайп-тайпара формаш. Газета оагІонаш тІа хІана а кІезига кепаетт ленински халкъа школах, ленински дешарех, теоретически конференцех лаьца йола материалаш.

В. И. Ленина тІехьаленна шкъе йоккха моттиг дІалоаш хала хьий доттагІчен дешаш. Цудухьа боккхача лоархІаме гІулакх да -вай общества нисъ хьаст барча халкъий доттагІлоей хилар. Пролетарически интернационализма хьайтейта деза тайп-тайпара къамех болча наха юкъера вежарий доттагІал.

МалагІа дика гІулакх дІалоада дар найна бам, нагахьа сайна дІачах ца доаке. «Ленински [illegible]» яхача рубрикех цаІ материал [illegible] кепаетте.

Ленински тема юцача боккхача лоархІамера гІулакх за болхлойи юрташкарий корреспонденташ юкъеозар. Цар дакъе дешарга хьежа мара вІаштІехьдаргац газета шийна гІалхашка латта керттера дехкар кхоачашде.

ШерагІа яде деза къахьегамхошта коммунистически кхетам ІалагІ дадча дешах. Къаьстта теркам тІаботтайте безе социалистически яхь лелІадоадара, цул итташ шерра юцара.

Ленински тема юцаш газето ленна терко е ела керда толамаш дизара юбилейни вахте латта къахьегамхой дарпагІбахара долче дешашта.

БУДАПЕШТ. Шай централни майданех цхьа майда — Бароша яха майда эргаьнках тоцеш я венгерски столица. Малхбоален вокзаленна духьала, метрополитена цхьа станци хургІолча моттига мукъ лаьттана кІалгІодла вах дІа-хьа тІехбувла лаьхьам доккхаш латт, тоадеш латт лаьттан тІера транспортни наькъаш. МТИ—ТАСС сурт.

НЕМЕЦКО-ФАШИСТСКИ ГІАЬРАХОШТА ДУХЬАЛА СЛОВАЦКИ КЪАМАН ВОССТАНИ ХИННА 25 ШУ ДИЗАРГА

ЦІЕЦА ЧІОАГІДЕННА ВОШАЛ

1944-ча шера бІаьсти, советски бІу Малхбоалехьерча Карпатташта тарга кхаьчача хана, сихха шерабола баьлар къаман-паргІатон къовсан фашистиа доакъоеш я дал бийкъача Чехословаке. Чехий лаьтташка санна доаш. Духьале вов болама къаьстта дукха хьадаш эттаэ немцашна дІа ца доладаш йоса хиннача Словаке. Дубницел Поважски-Быстришен забаштокаш йиэ тІеца заводий болхлоша, стачкаш хилар Къулбехьени Малхбоалени Словаке. Духьале ира нисъе оаьлкав интеллигенц вовлаш, мирновсточни тисовска режима [illegible] я, хьагхеттош [illegible] я.

Словаке Коммунистически партета хьалхле а болаш цу ханна вІашагІьаллар паргІатон болама кулгалдара орган — Словацки къаман совет. Президиума юкъе вахар коммунистически партегара вий члене (К. Шмидке, Г. Гусак, Л. Новомеский, хьалха социал-демократ хинна Д. Эртль) кхыча партешкара вий члени.

Чехословацки кулгалхоша дахар деахарах шовзткъен дийлагІча шера къиш доладелар советски чехословацки партизански группаш Советски Союзера Словаке дІаухийтинга. Укхаза белгалдакха деза Словаке партизански болама дакъа лоаттуш кхы хьалхагІа а советски вах хиннинга. Масала, Малхбоалехьерча Словаке лоаммашка довнаш деш хиннача Путяцкий шІовагІна партизански отряда командир вай фашистски пленера волла вонахагІа лейтенант А. Емельянов. 1943-ча шера а тІехь словацки коммунисташа Л. Кукорелев И. Моссоранек пленера веддача советски эскара В. Ягупова (И. Белюта) вошкьоста я деш Прешова районе вІашагІаллалар Чапаева цІерагІйола партизански отряд. Массехк бетта Словаке терроторе тІа кхы а дукха партизански отрядаш вІашагІехкар (Рокоссовски-Литвинова, Н. Суркова, иштта кхыраш).

ВІашна тІо-моттигера даьш [illegible] Чехословакен ССР-аз юкъе хиннача [illegible] 1944-ча шера вьшни гурахьел Словаке дІайигар 1200 саг чуроагІеш йола 53 группа. Цу группаш сихха хьехулар йоккхий партизански формированеш.

Цхьайтта саг чу а воагІаш хьалхара организатор группа ІоіоссагІна Ружомбероки районе. Цуша керте латтар П. Величко. Шу кІира дахьча Сабинова районе а ахахьа, нига партизански отрядаш вІашагІйохха йолаелар из группа. Август бутт хьебахача хана Прешова районе Іовоссар 17 саг С. Мартинза керте а волаш. Цу зІамагача отрядах, моттигера нах юкъе а бахьха, сихха йоккха соединеш хилар. Кхьа партизански группах хьахийна отряд ера Закарпатье Советски Союза Турпал А. Тканко командир а волаш. Бахархоша чІоагІа гІо деш хиларна кестта 800 сагага дІакхаьчар цуна ваз.

ПаргІатон болама долча коръкъостала КПЧ даьма дехарах партизански болама Украински штабо цига дІаяхийтар советски партизаний массехк отряди бригадех. Царех цаІ, 650 саг юкъе а волаш йола В. Карасева бригада 4-ча августе Словаке терраторе тІа эьлар. СССР-ера баьхкача вахах 20—30 хІаранна чуроагІаш йола цхьа группа цунна дІагІа а сиха шин кІоаргІа [illegible] цу бригада хиз. Цунца цхьана бригадина юкъеттар словацки патриоташ а. Бутт чакхбоалача хана шин отрядах латтар бригада, шин эзар тІемахо вар цунна. Август бетта 26 дий хьоттача бус доазол тІех а яьнна Словаке лаьтта яьлар кхы цхьакха а паргІазански соединени. Цун командир вар М. Шукаев, хІаьта командира заместитель хилар словацки полковник В. Стрелка. Сентябрь бетта аяъ эзари хилар тІемахо вар отрядана.

Иштта хьа а хилар чІоагІ а [illegible] Чехословакен Коммунистически партее дийл. Мехка чуль фашисташта духьал хьинаре къовсам лоаттабелга Советски Эскаро беча тІагІортама дуаза а дуцаш дІахьожа лаьодІа даьн яр.

Словацки повстанцаш царна ловзъостал де дайта партизански [illegible] Іалашдар дуцьа Советски командоване вІаштІехьаьккхар царна герзаш, тІеча кхоачамаш, молхаш, бувзама средсташ дІакхахьийтара хан-ханахьа самолеташ ухийтира. Из болх белга тІадилла яр 208-гІа бийсанара бомбардировочни авиационни дивизи а. 1944-ча шера 30-ча июле Лийлехьерча Главнокомандоване Ставко вІашагІьаллар 4-гІа Украински Фронт. Цун дехкар дар Малхбоален Карпатех а яьнна, Венгерски лохаленга кхоачаргІолаш Гумение, Ужгорода, Мукачева досттаршкахьа дІасорІола. Къаьстта доккха дехкар тІадожаш дар Карпатско-Дуклянски, яьнна цІи дІахха дола 38-гІа эскар. Дукла яхача моттига лоставгахьа а дІадо Прешове а вах дийнаьь керттера хІана тохх езаш яр из.

ЯххагІча августе Москве ера Словаке Компарте ЦК секретарь К. Шмидке керте а волаш йола делегаци. Генеральни штаба начальна инарал-майорана Н. Славиша къамаьлаш хилар делегаце. Цу переговорех хилар И. Сталинга дІахийтар.

Август бутт бехьабеннача тІехьагІа КПЧ доазол арахьарча бюро кулгалхоша ахийтар К. Шмидке. Цо [illegible] Словацки Къаман Совето кийчдь йола восстане плана. Цига оттаьча директива чуломаш доацца чьча укх тайпара бар: немцаш Словаки дІалаца белча словацки халкъ духьала отта деза, мукъа дакха а керара ца доалийтаи соцаде а деза террорех духхагІа йола дахьа, цига вІашагІдола деза хьана дола халкъа Іаьдал, хІаьта дІалайцача лаьтташ тІа партизанск къоесам лелабе беза Советски Эскара бІуница Словаки юкъьаккхалца йолча хана.

Эттача хьало, къаьстта аьлча, шерра бенешача партизански болане сатем бовбаь болча гитлеровски кулгалхоша дукха а регуляри эскараш чуяьккхар мехка. Цар из хара жое а яьш, 25-чен 26-чен августе партизанашчен герзаща цийбеннача болхлой отрядашех чІоагІа довнаш доладийр гитлеровски нирмоветочни тисовски Іаьдаллаштан духьала. Къаьст-къаьстта деш хиннача довнех дерригача халкъа восстани хилар 29-ча августе. Партизанаша хьалащар Банска-Бистрица.

Цунах восстане центр хилар. 1-ча сентябре Словацки Къаман Совето шой бе делар законодательни а исполнительни а Іаьдал.

2-ча сентябре 1-ча Украински фронта командующе Маршала И. Конева И. Сталинга хоам бир Словаке восстани йолаялара хьаькъехьа. Цунна дийзза 1-гІен 4-гІен Украински фронташ сихха кийчо е йолаелар тІагІортама операци чакхьаккхара. Цу операце тІеххьара а де лийрхІар гІайттарех дІакхетийта дар. Операцеца дакъа лаьцар 1-ча Чехословацки корпусо.

Наступлени, еча наькъа тІа дар Карпатски дукъ. Цу дукъе тІа йр дик. бола доазой тІаьа цІоагІаленаш а цига из дукъ лорадеш латтеш «Хейнрици» яха эскар а. Группаца яр кхы немцийн кхы венгерски дивизеш, царна вар 300 эзар гаагга саг. Вай бІуна вах кІезагагІа бар, цхьабакъда, техникех герзах вайга дукхагІа дар.

Операци йолалучехьа ІалаьмаIте йоккхий халонаш духьала яьлар 1-чен 4-чен Украински фронташта. Низ бола, дика чІоагІъенна йола моостагІчун обороне халла мара делалуч йоаца лоамех ийсъелар царна. Хаддаца керда эскараш дІаваза моостагІчо атаке еча участкашка.

ДІаьхчча а дукха вах бош а долаш хилар. ГІулакх кхы дукхагІа чоалхаме даьлар вайна советски бІуно наступлени йола а хлекьа фашисташта духьала тІом бе а лоамий довкьош хьалувща а дезаш хиннача Малхбоалесловацки корпусагара немцаша герз дІацарах. Партизаний ниа кхачавар шоашта хьожалча районашка дІакхача а тІехьашкара дов а дань наступлени счарна ловзъостал де а. Цу гІулакхаша советски бІуна а 1-ча Чехословацки армейски корпусега а терро хилийтанар из операци лаьрхІача тайпара йиза кхоачаьве.

Цу деношка ІалаьмаIте чІоагІа денна болаш лийтар советски чехословацки бІу. Масала, шийна тІеза хьежача йоккха шера ара а цу тІа гІолла бода Жимруг—Новы-Дуклян юкъаш бола тІолга а дика гуш йола лакхале хьаллацар 11-гІа сентябрь хьоттача бус Чехословацки армейски корпусо. Лакхален къулбехьарча боснашка гІолла наступлени дІахо яхьа лаьрхІар корпуса, командира инарала Свобода Людвига. Сарахьо вІаштІехьдаьлар тІеманъ ходдабелга. Цхьабакъда, боад болламаш а чехословацки ловкьошта юха атака йир гитлеровцаша, из дІахале ца йитача дІаланзар уж доваьош. Иштта хІара дьуна чІегІар бахьан, хІара юрт бахьан, лаьттан хІора метр бахьан къовсам а лоттабеш, вай эскараш 25-ча сентябрага керттерча Карпатски дукъага къоачаьш тІехьашка кхоссар моостагІа.

Шин беттан ах беттан бІаьх а луш Малхбоален Карпаташка лаьтта ІалаьмаIте дара къовсам 1944-ча шера гуйра геттара тІехьаьхача хана чакхбаьлар 38-гІа эскари Чехословацки корпусел Карпатий Къулбехьарча босенашка а кхоачаш. Турдале денал ура а отталь, советски чехословацки эскараша лара довнаш а деш баьникъ 50 километрал дукхагІа бахар. Наступленеш еча хана бовбаь а човнаш хинна а, де доладаш байна а нах 90 эзар саг хинна а ца Іеш бар. Воркі эзар саг гаагга тІемахой дІабаьлар Чехословацки корпусацара.

Мелла жера тІеммаш дань доладаш а совеетски чехословацки бІуна, довньой низ кхачанзар Словаке партизанех дІакхета. Цхьабакъда, цига боабь вах декъа бовнзар. Наступленеш еча хана ІалаьмаIте чІоагІа зе техар «Хейнрици» яхача армейски группана. МоастагІех 32 эзар саг вален а воавнар, дукха тІема техника хара а ера. ХІинга керттердар ихьакха дар — словацки восстане тоІае бахийта бІу мехка чурча районашкара хьа а боахаш наступлени ен долча вай эскарашта духьала ца баьнддача наькъар моостагІа. Из бахьан доацаш шоай гІулакхаш чІоагІдир восстаништа.

Фронтови операцеш лелаеча хана цунца цхьана Советски Лахехьарча главнокомандоване сиддир восстани хиннача районе тера а кхылола тІема кхоачамаш а дІакхуьйжа. Цу гІулакха тІачар гаьна дІа а укхаш гІулакхаш деш йола авиационни корпусаш. Цар чехословацки патриоташта дІакхухьар автоматаш, пулеметаш, танкашта етташ йола топаш, гранаташ, патронаш. Уж чІамаш дІа а йизьа юкъйоагІача хана самолеташа хьакхулар хала човнаш хинна бола словацки салтийи партизанашка.

Сентябрь чакхбоалаш Словаке лахийтар опыт йола советски партизански командир А. Асмолов. Цу ханна Словаке Компарте ЦК решенех вІашвІйола партизански болама керттера штаб. Цуна юкъебахар К. Шмидке, Р. Сленский, Москвера вена воле КПС доазол арахьарча бюро член Я. Шверма, иштта Асмолов а.

5-ча сентябре денз дикхе гІолла а лаьтта гІолла а хан-ханахьа Словаке дІахийтар йоккхий партизански соединенеш. 1944-ча шера октябре цул территоре тІа тІемаш деш яр 7 партизански соединени, 12 бригада, 70 къаьст-къаьста отрядаш.

Эттара доккхагІа долча довзьой командираш советски нах бар. Восстани хь гІайттарий керттера низ бар партизански отрядаш. Шин бетта цуо шоай бе йоаллайно 15 эзар квадратни километр хулача йола мукъаьлкха территори. Соединеней цхьаболча дакъо даьна моостагІчун тыле довнаш дора.

Чехословацки вайна фашисташта духьала лелабеча къовсама белгалдара этап а йолаш хилар а словацки къаман восстани. Централни Малхбузера Европе фашизмана духьала кьча выступлени юкъе иттаба йоккха тІарех я из. Карпатско-Дуклянски операцех дар лаьча белгалдаккха яйа советски чехословацки халкъий цІенкха доьзгІонаца доттагІлени цар эскарий чІоагІача содружестваш хилар истореи юкъечха хилар. Пролетарски интернационализма духьа доаттабеча сийлаха къовсаьа хьоьхам из дала тараш. 1944-ча шера хиллачи гуйрахьа хинна событеш дагалаьца хІана а, тхьа цхьа шу даьнча хина а вай лаха а хІара советски саг, хІара чехая словаки.

Анатолий ГРЫЛЕВ,
Генерал-майор, историческа Іилманий кандидат.
(АПН).

ХІанззе а йоакхо е 1970 шерарча хьувкъама!

ДІАДИЙНАЧА ФУГА ХЬЕЖЖА ХУРГБА ХЬУВКЪАМ

Укх тІеххьарча шин шера тха боахамашка дукхагІа дІадув дика хьувкъа ялатий фу хІана аьлча цунга хьежжа мара хьувкъаш ялат а.

1969 шера бІаьсти дув ялат керттерча дакъе цхьоалагІча классагІа дола фу тоссаш дийнаб. Цу шера дІадийнача дерригача 48436 центнер фух 47418 центнер цхьоалагІча классах дар, вешта аьлча дерригача дІадийначча фух 99 процент хилар цунах. ХІаьта кондицех доаца фу тхан цига вІалла а дац. Из тха лаьтта лелаерашта карагІдаьнна дикха хІама да.

Гурахьа дув ялат дІадера кийчо еш боахамий кулгалхоша еггара а хьалха йоакхо еш хила беза дІадув фу Іалашкара.

Укх шерара ялат чуэнача юкъах хьалха латтача, совхозаша цхьанна а минута дицделийтадац тІадоагІача шера хьувкъама йоакхо елга. Цар терко йола гурахьа дув ялат дІале лаьтта ахара, из дика фу кийчдара. Ии дерка вІаштІехьдаькхад «Гвардейский», «Надтеречный» совхошка. Цига шай ханнахьа чуийцар фуна участкашкара ялат. ХІана из дика цІендеш, докъадеш, сортех дІай-тьай къестадеш латт укхаза. Цу боахамашка фуна лаьрдІа ялат дикача складашка латт. Ялат чуаца хаалалаанехьа нувхех, демах, юхедисачъ ялатах дика цІенийр, ялатийна аудамаш цу хІамаш. Цихохташ, дехкий дІадоха гІулакхаш да лерттІе кийчйир амбараш.

«Гвардейский» совхозе гурахьа дувча ялатий фу кийчдарен шІендарен план 100 процент кхоачашьяй. Укхазара дерригa фу цхьоалагІча классах да. «Надтеречный» совхозе а цхьоалагІча класса стандартега хьежжа да кийчдь даьнна гурахьа дувча кІи фу.

Районе кхы а ла гурахьа дувча ялатий фу кийчдь а цІендь а даьнна боахамаш. Цу боахамашка бола ялат чуийца довлашехьа а дІадолладаьна фу цІендьелга, хІаьта хІана из болх шин сменагІа чакхбоаккхаш а латт. Из болх беча наха дукха тІа а совнагІа мах тал фу дІадувча кийчдешка кхоачабах.

Гурахьа дувча ялатий фу кийчдарна цхьана кийчлеш ла бІаьсти дувча ялатий а ялата-бобеш культурай а фу. Цу гІулакха хьекхаме я директор нов. Эпендиев, керттера агроном нов. Булдыгин вола «Минеральный» совхоз. Укхаза 1 июль тІакхоачаш хьалхарча класса стандарта боахамашка кхоачадьаь 1000 центнер хула горох фу.

Цхьабакъда, гІулакх цу тайпара вІаштІехьдаьккталаш тха районе дерригача боахамашка. Масала, директор нов. Газтаков, керттера агроном нов. Гидизов вола «Братский» совхозе 21 процент мара кийчдаьдаш дІале деза фу.

Ханнахьа фу кийчдара тха боахамий кхоачамхилал техника я. Нагахьа санна цунах пайда вие, болх бІаь снеагІа белгъ вІаштІехьдоаккхе ла мах боалаш чакхъерга из гІулакх.

Цхьабакъда, вай республика дерригача боахамашка хІана а е йоагІа терко яц фу хьалхарча класса сиxагІа кийчдаран из республика кхыча боахамашка доххаран. Иштта, масала, «Гвардейский» совхоз 1968 шера «Агагинский» совхоз 250 центнер гурахьа дувча кІи фу документашца дилаьча цхьоалагІча класса дар, цхьабакъда, лабораторе болхлоша юха тоххав бича гучадаьлар из фу хьалха отталаьча документашца из яххара цхьоалагІча классагІа а доацаш, кхоалагІча классагІа хилар. «Гвардейский» совхоза шо цхьоалагІча классах стандарта кхоачадеш шІендир из. «Знаменский» совхозо укх шера «Агагинский» совхозера дена 800 центнер гурахьа дувча кІи фу документашка дулача масса а хьекхамий хьакъехьа цхьоалагІча класса да, цхьабакъда, лабораторе из юха теххача гучадьаьнах цІенила а тІалара. А документаш тІа ма яха из доацагта. Хетаргахьа цу боахамо из фу «Агагинский» совхозе юхадехьийтерга е шайна [illegible] деза фу хилийтара кхы гІулакхаш дерга.

Из фу цхьан районера вокх районе кхухьаш а дикалах лаьрхІа сов мах телаш а дика зе ма хинкаьний цу боахамашта хІаьта хІана юха цІенде а деза. Хьанна еш цу тайпара гІулакх?

Л. НОРАБЛИНОВА,
Надтеречни района фуна инспекци начальник.

ХЬАЛХХЕ А КИЙЧО ЕШ БА

Нийса гІулакх дац ялат чу ма дерзаденнге а, лаьтта а аьха, цу тІа хьайбаш доажадара культураш дІайийнача боахамашка. Лаьтта къаьстта дика аьхар «Джалка» совхоза кхоалагІча отделене. Ерригача йоккхача тракторашка шин сменах бар болх. Трактористаш Рамзанов Салауде, Датаев Іелас, Тахтаров Іелас сменах 4,8 гектар мара ца йоагІачь 6—7 гектар оахар ялат чуийна мукъаденнача лаьттах.

Шоаш массаза норм тІеххоачашъешшехьа а, дукхагІа аха а ца гІерташ, дика оахар лаьтта цу механизатораша. Цар из дора балха дика дукхагІа къахьегарна.

ХІаьта цу отделене лаьтта мадоагІара ахар атта гІулакх дацар, жагІа болаш лаьтта да из. Кхьметтел доккхий тІой а нийслу, уж декъара даха ма дезий комбайнаштен кхыча юртбоахана машинаштен болх бара уж новкъа хургдоаш. Цхьадола лаьтта дІахьу. КІетаргаш дІа а ахачул тІехьагІа оахаш. Цига нийслу юххаш овлаш. Уж а дІадаха деза.

Механизатораша из дола хІама дора шоаш болх бешшехь. Шоашта новкъостал де юаш бІелета бераш дигадар цар. Лаьшта дика новкъостал дора бераша — кхаш цІендора, тІойя, юххаш, овлаш дІадоахар.

Трактористаша хьалхала къахьегар бахьан долаш шин кІирагІа кхаш дика аьхар ялат чуийна мадаьллинге а. 700 гектар хула лаьттан цхьан дакъа тІа хьажкІаш дІайийра. Уж дика тІаьнький, къаьстта хІана тІеххьагІа дойа дийлахача. Дика доакъар дургха цар, гурахьа вошa доакъари силоса хургьа парех. Цу лаьттах зІамагІа дола дакъа пара хьисане аьхад шекара свекла дІаера. Цунах дика дара хургьа шекара свекла хьувкъара.

Лаьтта сиха оах доаладарча «Шалинский» совхозе а. Масала, укхаза а 700 гектар соагІа лаьтта мукъалаьлар хьайбаш доажалара дІайийна хиннача культурах. Цу сахьата аха доладир из. Норма 5 гектар мара йоаччча сменах 7 гектар оах трактористаша Топлаханова, Сулейманова, Закриева. Касталашка цанна хьатІабьоагІерга механизатор Баскаков Адам а. Из комбайнер, хьалхарча класса тракторист, хоаши аьлча, дукхьа гонзаваш йола мастер ва. Къаьна трактор дика тоа а яь, пунна болх бе аронза из укх деношка.

Болх дика барахи машинашка дика хеожаш хилараха премеш тела отталаь цу боахамашка. Масала, «Шалинский» совхоза ремонтни средствайи запасной вахахалийи кхой, барах 90—100 сом преми елар механизатораша Баснакоев Адама, Дудуркаев Мохьмада, кхычарна. Цудухьа механизатораша ца боагІа цига бац машинашта, доачача гІулакха хехкаш уж. Цар дола хІана а лоаргІанца ба. Цудуха [illegible] маьхьа а дика а оах цар лаьтта.

ГІулакхаш вогІа да «Ачхойский» совхозе. Ялат чуийна а кхаш чах цІендь а дукха ха йоаллашехь, лаьтта аьха даьннаьц. ХІана? Гусеничан трактораш тоьаш. ХІаьта укхаза да вІаьза лаьтта, из пахалургар чарташ йолча трактораша а.

ГІулакх кхы а вогІа да Куйбышева цІерагІча колхозе. Укхаза чІоагІа эшаш йола йоккхий трактораш болх бе йиш йоацаш латт запасной доакъоши отталаш ца хилар бахьан долаш.

— ЧІоалхаме йоаца оттадаш дехаш республике гІолла го боахаш. Дагестане ухаш, дукха ха йоаю оаха, — яхаш дуац колхоза председатела нов. Ибрагимова. — «Сельхозтехника» районашта юкъерча Шалински отделене запасной доакъошца Іалашдан тха.

Нов. Ибрагимов меттел хьибараш а кахьш ба из дуаваш. МРО-с кІезига йоакхо а боахамашка техника массаза а болх бергбалаш Іалашъяра.

А. КУНИЕВ.

...1944-ча шера август. Партизанаш [illegible], чура са дІадаха мо, кхера а яь, шай халкъе лелабу герзашкара къовсам [illegible] Гитлерга [illegible] фашистски [illegible].

[illegible] августе из [illegible] Словаке чуелар немецки дивизеш. Цу дийнахьа а [illegible] гІайттараша гитлеровски бІуна дукхьала ду хьалхара довнаш. [illegible] гІайттараша [illegible] советски партизански [illegible].

Лоамашка а яьнна, Советски Эскаро Словаки мукъьаьккхалца йолча хана фашистски оккупантех леташ хилар партизански отрядаш.

СУРТА ТІА: советски эскар партизански отряда командир майор А. С. Егоров (аьттехьарар) шийна кхаьна фашистех леташ хиннача моостагІаш [illegible].

ЧИК—ТАСС сурт.

Доазол дехьара

ХАЬДДА ХЬАЛЛОАЦ

ПРАГА, 26 августе. (ТАСС корр.). Укх деношка массе а мехкашкара Чехословаке Коммунистически парте Центральни Комитете партийни организашкара, предприятейн учрежденейн коллективашкара дукха письмаш революцен ух. Болхлоша, ахархоша, коммунисташа, парте боадарийца цар тIа хьанхайкаду шоаш партен правительствен политика, ЧССР президента Л. Свободаси КПЧ ЦК хьалхарча секретара Г. Гусакен 19 августа Праге хиннача коммунистий активе яь выступленешi хьаллоацаш хилар. Къахьегамхоша хьалда харцахьа доархI ЧССР столицей цхьайолча яхыча моттигашкей антисоциалистически контрреволюционни низаша порядкаш толхаяь.

—Оаха хьалда харцахьа доархI укх тIеххьарча деношка къаьстта йолча группаша Праге яь контрреволюционни выступленеш, яхаш КПЧ ЦК хазу «Татра Копршивнице» яхача завода болхлоша. — Оаха бокхо мах бу паччахьалкхен Iадалала органаша, кхерамалени халкъа милицен низаша хьалда дамьа гIулакхий. Оаха хьалда хьадех порядок толхаяьраш эгара цIенхиштта доал таIазар дар».

Контрреволюционни низаша Праге яь провокацеш хиттта хьалда харцахьа хьархIар КПЧ тIа «Школа» яхача пльзенски ЦК Президиуме яйтача резолюце машиностроительни комбината партийни актива собранена юкъе дакъе лаьцараша а. Оаха хьал а хьалда, хьал а лоацарга Праге порядока республика ерригача территоре тIа сатеш юхаметтаоттабара тIадерзаль деррига гIулакхаш, яхаш, белгалдоахх цар.

ЧIоагIа раьза хилар тхо 19 августе Праге хиннеча партийни активе ЧССР президентен КПЧ ЦК хьалхарча секретарев яьча выступлениша, йоах производственни кооперативой Словацин комитета кулгалхой письмо тIа. Тхо чIоагIа латт марксизма-ленинизма, пролетарски интернационализма, СССР-цея кхыча социалистически паччахьалкхенашцарцеи вошала, цхьоагIо хилара принципаш тIа, низза хьал а лоац, теша а теш КПЧ ЦК хьалхара секретарь Густав Гусак.

«Паччахьалкхен юкъерча активе Г. Гусакен, Л. Свободаси яь выступленеш це кхо па веш е бержате а болх бира йола керда стимул я хинна дIаэйттай, — яхаш белгалдоах КПЧ Климент Готвальда цIерагIча Кунчицерча металлургически комбината парткома резолюце тIа. — Тха предприяте коммунисташ тешаш ба Чехословакин общества чура кризис дIаяккхарах хьал тоадарах цаI мара няиъ ца хилархь — из КПЧ ЦК майехи пленума решени хидданза яхоачашъяр, да».

«Мехка социализм толлица деIIахара цаI мара йоаца гаранти СССР-цея кхыча социалистически паччахьалкхенащцеи вежарашца йола цхьоагIо я, белгалдоах комбината коммунисташа, яхаш язу «Руде право» газето.

«Оаха тешам эу шоана тхоаш интернационализмах Советски Союзана долча доттагIлени позиции тIа латташ хиларах, — яхаш КПЧ ЦК язу городе Готвальдово йолча «Свит» яхача производствени объединене кота гIирс беча фабрика коммунисташа.

Партен правительствах кулгалхой шоаш хьаллоацаш лаларах дуцнар хьалда долча къахьегама гIулакхашца чIоагIIу Чехословаке къахьегамхоша, Къилбаседа Чехерча «Лемаки» яхача производстве объединене гоннкаша республика президентага Л. Свободага шоаш лахьийтача письмо тIа язду, оаха рапорт лу 21 августе планал совгIа миллионал дукхагIе тонн кIоо баьнна хиларах, йоах цар.

Климент Готвальда цIерагIча кунчицки металлургически комбината къахьегамхоша планах лаьрхIачул 7—8 процент дукхагIа болат доладу. Рекорд оттаеш дукха цемент чьккхай укх тIеххьарча деношка среднесловацки цементии завода коллективо.

Къахьегама толамаш дахарах рапорт тел кхаьнха болх беча къахьегамхоша.

КЪИЛБАСЕДА ИРЛАНДЕРА ХЬАЛ

ЛОНДОН, 26 август. (ТАСС). Английски эскара керда отрядаш хьатIаувза Къилбаседа Ирланде. Лондонерча газеташа хоам бир самарлийнахьа Лондонера кхы цхьаьнха а батальон кхьачай, яхаш. Ольстере венча 6000 английски салтечов тIалена новкъостал да хи.

Шии оагIорахьара. Ольстера правительство мехка полицейски низаш пхийтта процент дукхагIа хилийтара дешага хьожаш я.

Цу деоригича гIулакхаша де леохIар Къилбаседа Ирланде хила тарлуш йола нах гIоттийга тоIадар да. Ниттэ нах гIовттийта бокъонца хиав могаш да, нагахьа санна Ольстере английски эскар доалаларах мехка этта кхохкаденна хьал кIаьа па дазал совгIа, политически кризис кхы а кIоаргьалара тIйла йича.

Ольстера территори дIалаьца латтача английски эскаро лелаву гIулакхаш цIенхаштта новкъа да Ирланде (Эйре), царна дукъала а ба нах. Ирланде кхыча мехкашкарча гIулакхий министра Хилларе аьлар, Къилбаседа Ирландех дола дош ООН Генеральни Ассамблее оттаде леохIаш я ирландски правительство.

ДРВ сигалара чуяйтай

ХАНОЙ, 26 августа. (ТАСС). Вьетнамски халкъа эскара зенитчикаша 19 августа чуяйтар Вьетнама Демократически Республика Куангбинь яхача провинце тIаена хинна американски самолет. Вьетнамски информационни агентства беча хоамах, тахан Хаьенг яхача провинце чуяйтай пилот тIавоаца американски разведывательни самолет

Цу тайпара, ДРВ территоре тIа чуяйта ерригa американски самолеташ 3320 я.

ИНДЕ ХИННА IАЛАМА ХАТАР

ДЕЛИ, 26 август. (ТАСС). Хьалхехьа я хоаи баь махилара, мехкаш догIа долхарах Индера дукха хиш тIехалал. Мехка экономикаеи бахача нахда дика за аьд.

Инде ирригацен электростанцейн паччахьалкхен министра доктора К. Л. Раос парламенте хоам бир укх шера хиш Iаьржа ахарахи дуIаи мух хьекхарахи 822 саг вийнав, 228 эзар совгIа хьайба а дийнад, аьнха. Хиш Iаржарах 9339 эзар сага ае хиннад, 1970 эзар гектар лаьтта хий тIалаьннад 312 эзар совгIа цIенош декадаьд. Мехка юрта боахама хинна эа 392 миллиони 600 эзар рупий да.

Бихар яхача штате шIаккха ца хиннача тайпара доккха Iаьржача Ганга Пhтате эгара бокхагIчарех бола пхьа тIоа — пикь, машинаькъий пхьацца йола участкаш къайлаьхьай. Цу штате хий тIадаьлар 500 эзар гаргга саг вахача 523 юрта. Хиш Iаржарахи дуIаи мух хьекхарахи ае хиннад яитта кхыча штатешта а.

Инде правительствен моттигерча Iаьдален чекха гIулакхаш ду хий тIаьхьенача районашкара нах хьабахаран кIалбисараштa новкъостал дарах.

Вьетнама Демократически Республике къахьегамхошo хьинаре даьа лувц 1969 шера паччахьалкхен план ка макхане а йоаеш кхоачашдьяра йолча социалистически хьа.

Къахьегама толамаш дахарах дукха хе йоацаш 3598 производственни коллективаш социалистически къахьегама коллектива цIи телай ДРВ правительства.

СУРТА ТIА: технически кIадаш деча ханойски фабрика яхь юкъе котбенна звенииш (аьрдехьаре оттаеш): Данг Тхи Тхом, Чан Тхи Бам, Нго Тхи Нгуа.

В. КАШЕВОЙ сурт.
ТАСС фотохроника.

ФИЗКУЛЬТУРЕИ СПОРТИ-ВАХАРЕ

Укх деношка хиннача Нохч-ГIалгIай облсовпрофа догIаьарча бархIлагIча пленуме дийшар «физкультуреи спорти дIахо догIакхувлара ае дезача гIулакхех» бола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета согаш КПСС Нохч - ГIалгIай обкома бюро сопами кхоачашбара лелаиах дала дош.

Цу дешa хьакъехьа доклад йир облсовпрофа председатела вош. Сидельникова. Цо белгалдьккхар республика профсоюзни организацена укх тIеххьарча хана спортивни общесташта, къаьстта а физкультура лохехьарча [redacted] тиваш кулгалдала кIезига-дукха тоаль хилар. Из хьакойт укх тIеххьарча кхаь шера физкультурниий дукхаа 54 эзар сага алсамьанна хилароа. хIаьта хIанз уж 249 эзар саг гаргга хиларов. Спортсменашта юкъе да 115 эзар разрядник, спорта мас[redacted] 122 кандидат, 60 сагал тIех спорта мастераш.

Профсоюзаша кулгал а деш болх беш а шоай лоIамера пхиъ спортивни общество, царна юкъе я «Труд», «Урожай», «Спартак», кхыдараш. Уж дукхагIа уйла тIаьхьера хилар - я-вий лохерча коллективой балха, физкультуреи спорти вовше дукха а балхой, гIулакхера нах. кадхохой юкъеуэзара.

Из болх дика вIаштIехьбаьккхаб «Старогрознефта» мехкадьтта промыслови [redacted] предприятешка. Укхаза дукха а дIадаьржад городкаш, футбол, волейбол, яйта а ала а атлетика санна дола спорта тайпаш, хала лаза чакхйоах спартакиадаш. Администрацен профсоюзни организацешен дукхха а ахча къестаду керда спортивни гIирсаш хьалхарен доладаран шердаран. Физкультурникий хугIараш шердара дукха кхьа а хьег. Йоакхо а Грозненски химкомбината администрацен зааноша. Комбинате шерра - шера уттаю дукхха а нах юкъе бола спортивни гIулакхаш чакхдахара йола комплексни плаи, спортивни база гIирсашца лина. IаламгIа, йолаш я стадион, спортивни зал, хилаза аргIйоца туристски оборудавани. Спорта масса а тайпаш хьакъехьара яхьаш дали чакхйоах.

Тергаде да республика дукхагIча предприятешка спортивни бол дика айбенналга белгала хилар.

ХIаьта а профсоюзни организацешен спортивни обществашен хIанз а е йоагIа вывод яьш КПСС ЦК, СССР Министрий Совета сопама а парте обкома бюро сопама а хьакъехьа. ХIанз а кхоачам болаш вIаштIехьбаьккхабаш кадрашцара боах, каст-каста хувцайолийт тренерсин состав. Из бахьан долаш кхыча автономни республикашкарчул, областашкарчул, краешкарчул, лохагIа хиннай дукха а нах чулоацача спорта тайпай спортсменаш кийчбара дикал. Цунна тешал ду укх шера Росее къулбехьен спартакиаде хийта коллективаш мела хиларен паргга 9-гIа моттиг мара ца йоаккхалзарен бакъдолчо.

Геттара дахгIа лелаву спортивни гIирсаш хьалдезга. Цхьанах хьалхе белгалхьча 34 спортзалах хьалхьар ерригa а кхоъ мара яц. 20 стадионах йистельнар хинь мара яц, спортплощадкаш хьалр кхоадагIа дакъа мара йистедьнадаш. «Труд», «Урожай» яхача общесташиа, къаьстта а мелбенхаб дукххача наха туризма дьакъехьара бахх, и. кх. дI.

Пленуме доклад кийчача юкъе эгара хьалха дакъа лаьцар Грозненски локомотивни депе местни комитета председатела нох. Ватакова. Цо керттерча дакъе дийцар кхыча спортивни обществашцара «Локомотив» ДСО бувзам мела хилар, машинаькъахоша турнира гIулакх хIанз а мела лелаеш хилар, спортсменаш-разрядникаш кийчбара юкъе йоккхий халонаш хилар.

Старопромысловски района предприятей коллективашка деча физкультурни гIулакхашта [redacted] динаци йинза ярс да хилар, цуна цхьана спортгIирсаш мелдара йолча средствашта кооперована йинза ярс да хилар дийцар. «Старогрознефта» мехкдьттта промыслови управлене местнома инструктора - методиста вов. Литвинов.

«Труд», «Спартак» яхача шоай лоIамерча спортивни обществаи балха цIенхаштара критика йир Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Советерча физкультураи спортаи йолча республикански комитета председатела нов. Гайсанова. Цу дакъе цо аьлар укх шера РСФСР профсоюзий спартакиаде хиннача «Труд», «Спартак» ДСО 70—80 спортсмена цхьанкта сенна разрядаш е спорта мастера цIераш бакъе ца мыгар. Тешаме дац физкультурана бола общественни инструкторах кийчбар а, хIанз аьлча, уж спискашка дагIлача дукха ба, хIаьта болх практически кхоачаш бераш кIезига мара бац.

Республика совхоший кахоэийн администрацо а профсоюзни организацешей а адресагIа дукха критически белгалонаш йир нов. Эсембаева — «Урожай» ДСО председатели. Цу дакъе цо дийцар спортивни гIирсаш хьаллелга лаьгIа лелаш хилар, штатни инструкторех - методистех харцахьа пайда ийбеш хилар, комсомольски болх лелабеча цар физкультураи спортеи хьакъехьара организаторехи болх бет да хилам.

Пленуме къамаьлаш дир нийтта: «Красный молот» завода заввома методиста - инструктора нов. Погуляева, «Труд» ДСО лешар - спортивни отдела заведующе нов. Колчанова, № 2 йолча теплоэлектроцентрала местокома инструктора - методиста нов. Скрипала, туризмиа йолча областной совета председатела нов. Белоусова.

Дийцача дешa хьакъехьа пленумо тIайицар профсоюзий спортивни обществай физкультурно-спортивни болх дикагIа тоабара тIаерзаль йола решенеш.

С. ЧУХАРЕНКО.

ДIалхача замах юхедисача воча гIулакхаща-лира къовсам

Заманга хьежжа...

«Мурдаша заковаш толхаду» яха статья ешаш уйла йир аз вай вахара новкъарле еча дукхача гIулакхий. Статья авторана загадохийтар масесах хIама.

...Уж шаккхе а шоайла чIоагIа безаш бар. Цар цIерави яхан аз: тахан а йийрзаш къонача дегамта хинна чонаш. Цул совгIа уж малаш ба хир дукха доархIаме а лац. хIана аьлча цу тайпара хIама вай вахаре дукха па нийслой а нийсу. Бакъда, зоахалда нах юкъе ахийтача а массане а дешьа дича йийий даьй раьза бара ca новкъостга саг яйта. ХIана? «Цхьан хана, — йоахар цар, — тхона юкъе ца тоам хинаб. Пулуньа тIалгIай IаьдалагIа вайна юкъе гаогалел хила йиш яц». ВорхIе да хана хинна хIама дар цар лийнар. Шин шера лийцар на воахалол, хIаьта эгара тIеххьара пухах кхы хIама да а хинна литер из. Шийна на везача сагага яхар йой, хIаьта новкъеста вахар кхы дукха яраз леш хиланзар. Аз яхача шо а хургда тIехьа: тахан шоайла безача, цхьана вахар дIадахьа уйла йолча кIамнтача сагел йийли фу безд ба. уж дулеи тIа балалеьа хиннача хIамиш.

Вай массане а вокхар да цу тайпарча гIулакххаща къовсам латтабар, вай вахара юкъера уж цIендь дIадахар.

Вай Iаьдалаг! бокхийчар сий де деза. Из ийса да. Бакъда, цхьабараш хандо юкъа хилча ший хьекъаьле а ший дего а яхар де деза. Безам юкъе боаш хьача зоахалелах найла цIавнха баьннебац: дукхагIча дакъе вIаши цхьа барт боаш хул уж деза.

Вай къаман вадел долча гIулакхий сий а деш коммунизм хьалъечун моральни кодекса бокъонах даха деза вай.

Массехк шу хьалха «Сердало» газета тIа кепа теха хинна педиститута студентхай. «Вай мраз —воай бе» яха статья массабараш ча ка хагийта наха а нехкараша а дика тIайийнад. ХIана къаьстта раьза бе новкъостий цу дешоа. Хетачех, уруш дIадаккхар вайна синха кавагIадаргдела хIама да. Из тIехьа на а теттаи вай керттера декхар да ка эйп дIадаккхараш оаницагIдовлар.

Цхьа дехарах дола ве дийна вала а хала да. Из вIалла ве йоргадаш. Советски закон ца! да. Бехке волчунна чIоагIа тaIазар ду це. Iаьдала органаша къовсталде деза дулакхочуй гIулакх.

Кхы а цхьа хIама ла совгIала лоаш: вайна яц хадда саг йоалаяри ниьдо ахийтаро боацчача лоархIаме гIулакх да. Из дй цIаккха хила доа. Бакъда, саг йоагIачен йодачен сакъердам боацаш хул. Нах гулбеннача моттиге тIехдаьккхха корта бахабу малараш па мелаш, вадегда хила веза ваьла фусам тIа наха саг.

Р. АУШЕВ,
Грозненски хьалха бетонни изделей комбината мастер.

ЮКХОССА ТIЕРА МУХЬ!

Хала мухь а хинна вай кагирхой кач довала хIама да урдув. Мелла халахете а из вайна юкъедIадаланза хиларал совгIа, урдона тела ахча перагара шерга дукхагIа хулаш хьадоагIа.

ХIара денна мехкараша, кхалаха юкъе хиза ешан ба са боах. ХIоьта сопа бIарга а гу АьлтиЮртарча кашамашка тIайнца «документ» къоабалеш, цхьа паттаккьар еш, парех цхьакка а йоацилга. Цу эхь долча документо пеогIата ккхаш лоамаш кхалсаг. Ай, ахчанна мах бе йиш йола сагри водаш а мичча. ХIаьта мелла дукха шийна яхча дIларах ший саг цу ахчех воаха раьза хургвола саг на а мичар. ТIакха хIанах саг йовлаеш хилча ахчанна мах уттабелга, цо цкъазе йокхха доаньаьал тIаяхьене а?

Сона хетаргахьа моцагIе а ха кхьчай из эхь доза, мгарча вахах юхедиса телза гIулакх вайна юкъера дIадакхха.

КIезига а доацаш найслуш да вай мехкарий саг йодача-йоагIача ахха безам боацаш хилар. ХIанд из ниттта? ИоIага из хатттача цо гIаийгIане жоп лу: «Дог довгIий сакъердам боланзе, наидара оаз боацча ахаь. Цига-м цкъаза вайнаха хиннча, хозача хьахара меттел мурдий лоиар ва дий водаш дар». Бакъдув из.

Дукха ха йовлаш со нийсьолар цхьа саг йоагIаш хиннача бокхагIча къомахаша цу къахьехьа къамаьл деча. Царех цхьабараша йоахар бокхьала а дий хьогI вай дика оамалаш - IаьдалашI вайна зиндаца-хилар. Хьалха саг йодача - йоагIача локкхий сакъердамаш, хоза халхараш, ира беташ кулар. Цу деррига а бIарг дакхаш хулар массане а сий деш бола бокхий мах, вар хьмар закон дар, цхьаннс а бокъо шар цар яхар кхоачаш ца де. ХIаьта вокхар йоахар воай къаман халхарашш. вшарашца хьевт долаш бац вай кагирхой.

Цар хувцараша дерг дилла ледувгIаш бар кагирхой. Укх сахьате цхьаьр ара а бена, сакъердам болалургхьаргa дог доахаш бар уж. Цхьабакъда, мелла халахете а, из хIама хиланзар. Къоанеех дукхагIбараш сакъердам боа дукхьалбаьяр. Яоттта, сакъердам а боацаш, балабалар а лоацаш, беш бегаш а боацаш чакхдаьлар саг йодига.

ХIаьта цу тайпара йола «сакъердамаш» вай саг йодача - йоагIача каст-каста найсдала йиш йоацаш хьа, — ала дац Къона тайпара хила йиш ма ярий из гIулакх!

Цу хьакъехьардар дика яьмах «Сердало» газета оагIонаш тIа кепатехача «Мурдаша закон толхалара дукъаьла» «яхачо статья тIа. Вай цIенхетта уйла е оаш воай традицией къахьехьа, дIаьта церцара дика меддар хьавна а деза, къаделиеи па эшаш меддар дIа а класса. Воай оамалашта-IаьдалацIта юкъера дика меддар советски обрядашца леттIа цхьака тардаяйта деза вай.

Л. ГАГИЕВА,
КПСС Малгобекски горкома кхалнаха юкъерча балха отдела заведующи.

ЗАВЕДУЮЩИ МИЧАВ?

Кхаьнка гIоаза гобаьха кIаьдена, кеппенна делкъийга центральни усадьбе кхачар сон сеца хинна Ачхой-Мартана района «Орджоникидзевский» совхоза агроном Масаев ИсмаIаил, совхоза пхелагIча тракторно-полеводчески бригада бригадир Ваарарев Темаркъея, Конторе тхо чулахача, контора бокхьей делкъийга хIама хаз бахаб вьлар. Оаха а лаьрхIар столове даха. Дукха машинаш тракторахаш латтар арахьа. Ер дика гIулакх ла аьнна хийтар сона.

Гаьна яц из совхоза центральни усадьбана. Ниьъ мара бац столовенеи конторан юкъе. ПаргIатен йоккхен помещени а столове чуяр. Наха хIама дуа вала чу иттех истол латт. Тоьал дукха нах бар цу чу тхо чулахча. Буфете чекаш хьатохийта тхо а кухнера хаа хIама телача корага хаттача эргIах дIаттар.

— Шоана хаал хете а дал хIама-м цар шоана, — аьнар тхога корагa хаа хIама хьетехача кхалсага. — Кхоачаденнад. Дуйх доацаш кхо порци суп-м йоттаргья аз шоана.

— Хьайтта хIаьта, гаьг цo йехайнча ярг мичай аьнна, суп хьанйцар Темаркъас.

Цхьабакъда, ше-м мизарЦхьа-шиъ Iаг кхальяи дIахо теттар:

ХIама дуаш дасIача тхона хьатIаьена салам денна хаттар хир кхаь трактористо.

— Яа хIама йий укказа? ХIама лаа чудахкхаар тхо.

— Iажий компот я. Шахе дар хац тхона. Макаронни гарнир йолаш шоллагIча порцеш кийчкхехкаль дулх кхоачадени, дулх доацаш яьсса ер суп юаш лагIа тхо. аьнна жоп делар оаха трактористашта.

ДелкъийтахIама дуача сахьата юкъ екъаенна ха яр из.

— Де хIама дац. «Туристе» ваха веза укхаза, аьнна юха — бийроа дIабахар трактористаш.

Кхоачам хилнал совхоза къахьегамхошта кхача на кийчбиал совгIа кхы а кIезига лоархIам боаца кхоачамбоацараш за стьлове. ХIанз дуа зал паргIата хие а пхьана Iехайша иттане хIама дац йоьш ве. КIезига я пхьегIаш, къаьстта, оттара чIоагIагIа зна кIоарга сархьоац Iаганш. Йоккхача столове бахI мара бац Iаг. ЦаI хIама диахь валаорга тьежаш могIа важ, хьанйка суп, кхылар шеллуш.

Белгалде деза столоверча кхача ассортимент къе хилар. ХIаьта кийчдер а чам болаш дац.

Кхача кийчбу йоккхагIа йола повар Азаренко Мария Константиновна дукххача шерашка кухне болх бааь дика хIама кийчдо хеаш саг я.

— Сенах кийчдергда аз. пхьакха хIама хьаяхьаш ца хинча, — йоах цо.

Бакъдув Мария Константиновна. Доацачех хIама хьалудйи.

ХIанз шортта баьнадараш долча хана, парех хьалль цхьакха лаго дац. Ала деза, совхоза юкъера ах километр яхача баьнадарей бешамашка дуарг меа делла баьналдараш кхедга.

«Ла на вийлкача дакъах саг вийхахавац», оалаш кица да вайнаьта. Нов Музаева столовеза хьалчаа оамагI ца воале бригадира хьавенц хьалургдаш.

Хала да столове заведующенна Музаен Альвена кига дIаваха уж хьаладi. Венна мукъаний-хьегI из. и.

Къаньза де дагахь хьаттча совхоза територе тIа керавдаар заведующи.

ТIехьагIа гучадаьлар вов. Музаев шиж столове кийчадьча дарах па вадаш кафе «Туристе» вахалга.

Цига деза тайна нахаш на дий, кхача а дика кийчбу.

ХIанз ахкенен гуйранен кийчо ара балхаш пхьана кхоачамдеи совхоза къахегамхой бIаргах саьре-кхийтича сана сахьадзача хана, царна дика кхача доаттабара ше бехкокхаме хетац совхоз цаI мара йоацача столове заведующена вов. Музаева.

Белгал ца дича дарга лонсени, дукхха нах беина латте холодильни оборудовани воча хьала тIа хилар.

Кхетам боацаш гIишлошъераша тхоа тIа бийла кIун бIайкхача пахнах хьалa а хадаш ленаш тIа гIоала тхоинах Iочуух. Цхьайолча хана хIама дуаш багIача хьахха сархеи чу йоа. Кеган IоьIалеташ да мала, буфетера, продукташ латтачара яй. ТIакха хуттий из цIена? Доц, хотт тIаьдьна бIеха латт из.

Керда кийца цIено хоалдальник мотор бьбтаб яхаш болх ца беш латта цхьа бутт ба. Совхозе инженер, электрик, мотористаш ба. Цар новкъьесталва аха меттаоттаб йиш яц-те из?

ТIакха са хатта хIама вар совхоза директорга Iоадахон Мусайта: цу столове хиннавийхьегI из?

Т. АРЧАКОВ.

ШКОЛА ДИКА КИЙЧЪЯЬЙ

Школа кердача дешара шера ше кийчьо даьолIадир Назрановски района Зэнан-Юртарча бархIшерарча школа коллективо. Цеьара берий учет хь из бьаьлинe а (вай бетта), дIадоладир ремонтни балхаш. Массанахьа а кIерам теха, мIараенита. кирайта, партанта басар хьехка, тоаде деза партaш, истолаш. Нандаш тоадаль йистебаьлар доацонча хана. Хьехархоштa школа технически болхлентен новкъостал деш хилар лакхерча классашкара дешархой.

Ремонт ярал совгIа хих шера керда спортивни зал а хьальяь йоакхха латт укхаза. Уж балхаш шоаш цу школа болхлоша. Дика къахьегира белгалбьнна пига техничкаш Нагаева Кайпа, Яндиева Тамара, кхыбараш.

Хоза кийчьяьча школе дIадолаларга керда дешара шу Заманюртарча дешархана.

И. МУСАЕВ.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоалей Грозней кIезига-дукха мозах а йолаш ха латтаргьа, малхбоалехьара гIаьхачa боармен мух хьекхаргба, цхьаза чIоагIа а хьекхаш, республике гIоали 32—37 градусе Грозне 34—36 градусе йIовхал кургьа.

Кхоанен ленен немагIча хана кIезига-дукха мозаш кургьа, лоацача ханашка дикка дукхагIа а хулаш, къулбе-малхбоалехьара, гIаьхача боармега а кхоачаш, аьзгIо мух хьекхаргба, бийсашна 14—19 градусе деношкa 30—35 градусе йIовхал хургьа, 28 августе республика къилбаседехьарча дакъе цхьадцанахьа доза уттаргда.

Метеостанци.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

ЛадувгIа, хьажа

РАДИО
28 август

6.30 — «Юрта Iуйре» (гIалгIай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Ипполитов-Иванов. «Кавказски эскизаш». 8.45 — Ленина васкеташта тешаме да (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Радиой телевизионни передачай программа. 16.05 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 16.20 — Юрта боахам къахьегамхошта дола концерт. 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Ашараш. 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.25 — Передачай программа. 18.30 — Телевизионни кердадараш (гIалгIай, эрсий меттала). 19.00 — Граждански оборона хьакъехьа. 19.05 — Сийлахь Йоккхача юбилейна вахьалолхаш. Кагирхошта йола передача. 19.15 — Музыкальни пауза. 19.20 — Дунен халкъашта юкъера обзорени. (нохчий меттала). 19.35 — Кинохроника (гIалгIай меттала доакх). 19.55 — Шоана, бераш. 20.05 — Концерт. Концерт йисте дьаьча «Пижамаш тIаювха пилоташ» яха фильм-интервью. Халхара сери (нохчий меттала доакх).

РАДИО
29 август

6.30 — «Юрта Iуйре» (эрсий меттала). 6.40 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Ленинец» газета обзор. 8.25 — Неаполитански илли. 8.45 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Радиой телевизионни передачай программа. 16.05 Радио инструментальни ансамбле концерт. 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Халкъа аналеши халхара ашараш. 17.30 — Граждански оборона хьакъехьа (нохчий меттала). 17.45 — Ленин, ван 100 шу даьаргa. Юртарча клубе (гIалгIай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Ашараш. 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.30 — Передачай программа. 18.35 — Телевизионни кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 19.00 — Хоамаш. 19.05 — Бола бе йолайолийта гIишло. 19.25 — Музыкальни пауза. 19.30 — Волейболах дунен халкъашта юкъера турнир. Советски Союз — Япони. МаIенах. 21.00 — Мусаев. «Совлен бокал». Цхьа акт йола пьеса. (нохчий меттала, эрсий меттала доакх). 21.15 — Передачай программа. 21.20 — Киножурнал. 21.30 — «Пижамаш тIаювха пилоташ» яха фильм-интервью. ШоллагIа сери. (нохчий меттала доакх).

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина урам, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-08; редактора зам.—3-39-11; бечтохкача секретара—3-34-30; партийни вахарен, культуран, промышленноста отделий—3-42-30; юрта боахамен письмойи отделий—3-42-29.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-08; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря—3-34-30; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-29.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революци проспект 7-84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7-84.

СФ05178. Заказ № 3616.